

1815

ПАЦЛАВСЬКА КАЛЬВАРІЯ

Друк. Публікація

Чудотворна ікона Матері Божої в церкві на
Пацлавській Кальварії.

ТОВ. ПЕРЕМИСЬКА ЕПАРХ. ПОМІЧ
С Е К Ц І Я VI.

1815.

ПАЦЛАВСЬКА КАЛЬВАРІЯ

ДРУГЕ ДОПОВНЕНЕ ВИДАННЯ
В 600-ЛІТНІ РОКОВИНИ ОСНОВАННЯ ЦЕРКВИ
НА ПАЦЛАВІЮ

НАКЛАДОМ
ФОНДУ РОЗБУДОВИ ГР. КАТ. ЦЕРКВИ
НА ПАЦЛАВСЬКІЙ КАЛЬВАРІЇ
1929 Р.

Ч: 243/Орд.

Позволяється печатати.

Від гр.-кат. Еп. Ординаріяту.

Перемишль дня 24. січня 1929.

† Григорій
Еп. П. В. І.

№ інвент. 1815.

Передне слово

В останніх часах зверталися многі люди до мене і підносили потребу видання інформаційної книжки про Кальварію і уложення для обходу хрестної дороги відповідного підручника. Ідучи на зустріч тим бажанням, приладнав я хрестну дорогу відповідно до місцевих обставин. Одержавши надто цінні розвідки про Кальварію від других осіб — упорядкував і доповнив я цілу книжочку до печатання в тім пересвідченню, що з цікавістю перечитає її ширший загаль, а полонники одержать до рук потрібну їм гарну пам'ятку з відпусту на Пацлавській Кальварії.

о. Йосиф Маринович
парох

Передне слово до другого видання

Перше видання книжочки розійшлося в дуже короткім часі. Видко було дуже потрібне і загал відданих св. горі людей прийняв його з радістю. По кількох літах оказується знова пекуча потреба другого видання, яке зладив я з деякими конечними додатками і поправками для душевної користи паломників і як милий спомин для них зі святого місця в 600-літну річницю основання церкви на Пацлавю.

Коби і ся книжочка загрівала побожних Читачів до горячої любови Бога і Пречистої Діви Марії, а серед загалу вірних поширила свідомість великого значіння відпустів при церкві на Пацлавській Кальварії в тяжких для гр.-католицької церкви і нашого народу часах.

Військо в січни 1929 р.

о. Йосиф Маринович
парох

о. МИХАЙЛО ДОРОЦЬКИЙ

I.

НА КАЛЬВАРІЮ

Идемо на Кальварію¹⁾.
Идемо, скликує нас
там Божа Мати до стіп
Свого Сина, Бого-Чоло-

¹⁾ Відпусти надані св. Ап.
Престолом на слідуєчі дні:

1) 1., 2. і 3. мая.

2) 12. і 13. червня.

3) В Празник Н. Серця
Спасителя (Десята Пятниця
по Великодни — Состраданне
Пр. Богородиці) і в день по-
переджаючий і наступаючий.
Приходить багато людей. Хре-
стна дорога в саму 10 (де-
сяту) пятницю.

віка, Розп'ятого за нас на хрестному дереві.

Йдемо, бо кличе нас там найсолодше Серце материнське до прободеного Серця Сина-Ісуса.

Кличе нас Пречиста Мати, щоб ми там у стіп Розп'ятого Спасителя за прикладом Марії Магдалини оплакували наші гріхи безчисленні.

Кличе нас, щоби ми там у прободеному Серці Ісуса побачили глибину Божого милосердя, безмежної Божої любови.

Тож ми йдемо, бо нема такого серця, яке змоглоб опертися тому покликові найдобротлившої Матери.

Йдемо цілими „компаніями“ за нашими прапорами, знаками.

Йде нас тисячі-тисячі вірних дітей Божої Матінки, з усіх сторін, з усіх усю-

4) В першу п'ятницю місяця червня.

5) 1. і 2. серпня.

6) Від 11—15. серпня. Великий відпуст. Хрестна дорога 13. серпня по полудни.

7) Від 11—14. вересня середній відпуст. Хрестна дорога 12. вересня по послідній співаній Службі Божій.

дів: і з півночі й з полудня, від сходу й заходу сонця, з високих гір Лемківщини й Бойківщини, з красного Підгір'я, з над срібнолентого Сяну, з над бистро-

„Компанії“ з своїми прапорами в часі обходу хрестної дороги в 1923 р.

течного Дністра й кришталного Стрия та з широких рівнин надбужанських — з усіх усюдів.

А йдучи співаємо в честь Божої Матері. І всі стежки й дороги, ведучі на Каль-

варію, всі луки й левади, поля й ліси
гомонять від Марійських пісень.

З наших сердець лине наперед нас пі-
сня-молитва, летить горами, лісами та
стелиться у стіп Чудотворної Ікони —
образа Кальварійської Божої Матери:

„Пречиста Діво Мати, руського краю“!

І співаючи не зважаємо на ніякі труди,
недогоди й перешкоди в часі дороги, всі
ті невігоди і труди ми радо жертвуємо
Пречистій Божій Матінці, щоби Вона нам
упросила в свого Сина прощення гріхів
та Божої любови. І так майже непомітно
ми доходимо щасливо на саму гору
Кальварію.

Тут кланяємось перед Чудотворною
Іконою Бого-Матери, а подякувавши ти-
хою, сердечною молитвою за щасливу до-
рогу співаємо пісню:

Під Твою милость прибігаєм — 2 р.

Під Твої святі омофори,

Ми грішні тут у Твої двори —

[прибігаєм.

Прибігаєм к Тобі, Мати;

Сподоби нас благодати

Сина Твогого.

Милосердя двері — 2 р.
 Отвори нам Благословенная,
 Отвори нам Діво Чистая —
 [христіянам.

Ми грішніі Тебе просим,
 Руки наші к Тобі вносим,
 Помилуй нас!

— — — — —
 І Божа Мати отвирає нам тут справді
 двері Божого милосердя. Бо хтож годен
 перечислити ті всі пребогаті скарби ласк,
 які за молитвами Пресв. Богородиці Єї
 Син найдорощий на нас тут зсилає!

Тут перед нашими очима в часі хрестної
 дороги пересуваються образи страстей
 Христових.

Тут часті науки покаянні потрясають
 нашим серцем, нашою душею. І як колись
 на вид страстей і смерти Божого Сина
 потряслася земля і скали розпались, так
 тепер тремтять та сокрушаються наші
 серця, і ми бючись в груди каємось щиро
 всіх гріхів наших, та за римським сотни-
 ком кличемо: Направду, направду ми
 Божого Сина своїми гріхами розпинали!

І ми тут у стіп Розп'ятого Спасителя

з Марією Магдалиною оплакуємо гріхи наші.

Тут за розбійником з правиці кличемо до найсолодшого Ісуса: Помяни нас, Господи у царстві Твоїм!“

Тут у св. Тайні Покаяння в щирій сповіді достапаємо ласки відпущення гріхів.

Тут з наших сердець спадає тяжкий камінь гріховний, який нам тяжив нераз довго-предовго, може й від самого дитинства нашого.

Тут у найсвятійшому Причастю освячуємо наші душі, покріплюємо наші душевні сили.

Тут достапаємо відпусту кар дочасних.

Тут нашими жертвами, офірами, милостинями, покутою надоложуємо Божій Справедливості за занедбання учинків милосердя, та помагаємо душам в чистищі.

Тут повстають у нас міцні постанови постійної поправи нашого дотеперішнього життя, постанови нагородження ближнім за кривду на майні, славі, добрім імени.

Дивлячись на красні церковні богослуження, ми набираємо ще більшого привязання до нашої св. християнсько-като-

Їх Преосвященство Йосафат Коциловський ЧСВВ.
єпископ перемиський, сяноцький і самбірський.

лицької Церкви й її красних обрядів церковних.

Тут посіщає нас наш Високодостойний князь Церкви, Преосвященний Перемиський Єпископ, наш возлюблений Архієрей Йосафат, що своїм батьківським серцем, повним любови й пожертвова́ння для нас, гуртує нас, збирає, громадить нас коло себе, потішає нас, та своїми ревними науками заґріває нас до любови Бога й ближніх, до праведного життя, підносить нашу душу, наше серце, наші мисли з тої долини сліз і плачу до Бога, Вітця небесного, який про нас всіх промишляє.

О що за прекрасний вид, коли наш дорогий Архипастир, як неструджений Апостол Христовий, до свого вірного стада Боже слово промовляє, або як за нас, яко наш Архієрей, приносить Богу жертву найсв. Тіла і Крови Господньої! Що за милий вид для неба, а яка се розкіш для нас!

О, якже тоді росте в нас наша душа, як підноситься тоді наше серце до неба!

В нас тоді зміцнюється наша віра в найвищого Бога, в Тройці святій Єдиного;

віра в Боже Провидінє над нами; віра в усі Божі правди, переховувані й бережені в єдино-спасенній христ.-катол. Церкві; віра в одно велике й могуче Боже царство на землі, царство любови, згоди й справедливости; віра в одну, святу, соборну, католицьку й апостольську Церкву, якою управляють наслідники св. Ап. Петра, Папи Римські.

І як ми громадимось тут біля свого улюбленого Архієрея й спільно заносимо наші молитви до Господа Бога через руки Божої Матери, так усі християне католики з цілого світа громадаються біля свого найвищого Архипастиря, Петрового наслідника, Папи Римського, тепер Пія XI. і творять так одну велику Христосу Родину під покровом Божої Матери й Єї Обручника св. Йосифа.

Тут зібрані з усіх усюдів, однак близькі собі одною вірою, одною мовою, злучені з собою серцем і душею, тут у стіп нашої небесної Матери ми пізнаємо й розуміємо нашу силу, яка лежить у єдності наших змагань, в сильній волі цілого народа, щоб спільними молитвами випросити в Господа Бога для себе кращої долі.

Тут укріплюємо в собі віру, що не може марно пропадати наш нарід, який так любить Г. Бога, який є так прив'язаний до своєї християнсько-католицької Церкви, до Її верховного Начальника, до свого красного обряду, який так любить свою рідну мову і свої рідні церковно-народні звичаї, який хоче жити своїм власним життям, яке йому призначило від віків Боже Провидінє.

Ся сила й воля до життя, проймає нас усіх особливо тоді, коли на пращання клякаємо знов перед Чудотворною Іконою Божої Матери, та коли з наших многотисячних грудей тут на горі Кальварійській, загомонить, загремить стара пісня до Матери нашого краю.

Всіх ласк і дарів, якими Божа Мати збогачує тут наші душі й серця, годі тут вичислити.

Одним словом, ми тут покріплені й зеднані духом любови Бога і ближніх, розходимось у свої сторони, несучи з собою до наших міст, місточок, сіл під найубожші стріхи в найдальші закутки нашого краю ту силу духа, ті богатства ласк Божих, яких ми тут удостоїлися за

молитвами нашої Матери небесної; розходимось з кріпкою постановою, зложеною у стіп нашої Матінки Божої більше вже не розпинати гріхами Єї возлюбленого Сина, а вірно сповняти наші обовязки зглядом Бога, зглядом нашої Церкви й нашого народа!

Боже на землю нашу поглянь
Ласкавим оком з висоти,
В часі недолі і страждань,
Хтож нам поможе, як не Ти!

М. Б.

II.

КОРОТКА ІСТОРІЯ ПАЦЛАВСЬКОЇ КАЛЬВАРІЇ

В прекрасній околиці недалеко Добромиля*), а три милі на полудне від Перемишля лежить між лісами і горами

*) При уложенню сеї короткої історії були помічні крім місцевих записок, інформацій старших людей і теперішнього пароха о. Йосифа Мариновича слідуючі книжочки:

1) о. Василь Чернецкій: Пацлавъ и чудотворна св. икона Матери Божой.

2) о. Л. Сембратовичъ: Наші вѣдпустові мѣсця.

3) Дорога Крестна или провѣдникъ по Кальваріи Пацлавской.

невелике село Пацлав-Кальварія, звісне як богомільне¹ місце далеко та широко не лиш у нас в Галичині, але й поза границями нашого краю. Знають се велике відпустове місце люде з над Сяну, Стрия, Буга і Дністра. З кожного майже села з під Карпат, з долин надбужанських та широких піль Поділля рік-річно спішить побожний народ „компаніями“ на святу кальварійську гору¹).

До війни приходили тут численні гуртки прочан з Закарпатської Русі, з околиць Ужгорода, Пряшева і Бардієва, заки кордон не здержав їх від прощі на Святу Гору.

Коли тільки Бог pomoже зібрати щасливо збіже на долах, а сіно в горах, спішить тогобічна Русь-Україна меншими та більшими гуртками на Святу Гору. Тоді щось надзвичайного царить над святою горою Пацлавської Кальварії. Скрізь куди не глянь — як ріки до моря — так плывуть маси людей до святої гори! Одні переходять через гірський Ві-

¹) В послідних часах приходять люди навіть з над Збруча, від Бродів.

гор-Кедрон, другі пнуться стрімкими стежками в зеленім лісі в гору, інші вже окупили густою хмарою з тугою виглядану Кальварійську церков, а ще інші наповнили церков і з радісним співом клонять голови перед Чудотворною Іконою Божої Матери. Всюди море побожних! Прийшли всі так, як від давна ішли тут їх батьки і діди! А веде їх тут любов до Матери Божої, якої св. ікона прославлена від давних часів чудами і звідки спливає много потіхи для побожних душ нашого прибитого нещасною долею народу!

Трудно дослідити з записок первісне основанне села Пацлава, одного з найстарших в нашім краю. Про його основанне оповідає цікаво слідуочий народний переказ:

В давнім часі, ще заки Татари нападали на нашу руську землю, була на місци, де нині стоїть село Пацлав, пустиня, в якій поселився був один пустинник. Сей пустинник вибравши собі між горами догідне, спокійне місце, викорчував кусник ліса і побудував хату. Про него довідалися люде і стали горнутися з ріж-

ними справами, бо добра слава про його побожність розійшлася далеко по околиці. З часом сей пустинник побудував при помочи побожних людей церковцю.

Як вже була церков, тоді стали поселятись коло пустинника інші люде з околиці; з часом повстала на тім місци мала оселя, яка побільшилася і з неї повстало село Пацлав¹⁾.

Після достовірних записок стояла вже в 1311 р., за часів Юрія I., короля галицької Руси (сина князя Льва), деревляна церков в Пацлаві під візваннем Преподобного Отця Симеона Стовпника. Отже чи се була перша церков побудована згаданим пустинником, чи може вже друга — не можна з записок знати. Та ся церков перестояла три сотки літ, її перебудовано і значно розширено в р. 1611, — як свідчить о тім перехована напись кирилицею: „Ск. храмъ сей перестоялъ трое столѣтъ, а перестроенный благослови ея дна 5 Сентембрѣ 1Х11“.

¹⁾ Дуже близько Пацлава є село Кальварія, основане пізнійше, тому місце відпустове називається частійше Пацлавська Кальварія, або коротко Кальварія.

Потім церков тую поправлювано кілька разів, а основно перебудовано єї в теперішнім виді в 1921 р., а 1922 р. помальовано (о тім згадка дальше).

Старинна церков Симеона Стовпника перебудована в 1921 р.

Сю стару церков осіняла явна Божа опіка, коли вона, перестоявши так довгі віки, ані не погоріла ані не розрушено єї при нападах татарських на нашу землю, та при других війнах. В ній перехову-

валася також від давних часів Чудотворна Ікона Пречистої Діви. Ікона ся незвичайно гарно вималювана на дереві, а малював її правдоподібно чернець Лаврентій в 1409 році, як свідчить о тім напис кирилицею на іконі: „Сію Ікону писа Лаврентій Лѣт. 68ж. 1409“.

З огляду на зростаюче рік-річно число являючихся перед Чудотворною Іконою в церкві Пацлавської Кальварії богомільців, — наділив сю церков св. Апостольський Престол совершенними відпустами в слідуєчих днях:

- 1) 1, 2 і 3 мая.
- 2) 12 і 13 червня.
- 3) 1 і 2 серпня.
- 4) В днях від 11—15 серпня.
- 5) В днях від 11—14 вересня.

В часі перших трох відпустів приходить тут менше число людей, зате в часі двох послідних являються тисячі богомільців.

В 1923 р. виєднано в Римі відпуст:

- 6) На Празник Серця Христового і в день попереджаючий і наступаючий і
 - 7) в першу п'ятницю місяця червня.
- Крім сего за дозволом духовної власти

основано при церкві в 1923 р. хрестну дорогу з приміненнєм до неї всіх відпустів, які св. Апостольський Престол привязав до посіщення хрестної дороги в Єрусалимі.

Коли чимраз більше людей почало приходити на святу Кальварійську гору, не могла стара церковця вистарчити для духовної обслуги прочан. Треба було конечно нової церкви. На її будову почав покійний о. Яков Лукашевич, парох Війська, де належить дочерна Пацлавська Кальварія¹⁾, збирати довші літа грошеві лепти не лиш в Галичині, але й по інших краях бувшої австрійської держави. Зі-

¹⁾ Коло 1880 р. за часів пароха бл. п. о. Як. Лукашевича, в наслідок спеціальних місцевих обставин, перейшла більша часть села Пацлава на лат. обряд. Мала частина — остала вірна своїй церкві. Остала також як німий свідок минулого, як певне свідоцтво старинности церкви величава липа, що є окрасою цілої площі. Оперлася бурям часу, стоїть як вірний сторож коло церкви, а в часі вітру кожний її листочок немов клониться в сторону вікового храму Божого, немов сумує над всіми тими, що для людських зглядів забувають на Бога і вирікаються свого прадідного обряду і народа!

бравши 18.000 зл. розпочав будову. По його смерті докінчив будову покійний парох о. Єронім Копистянський. Церков ся мурована побудована крестообразно,

Церков мурована на Пацлавській Кальварії з боку група (компанія) людей в часі обходу хрестної дороги.

з двома малими закрістіями о одній бані критій бляхою. До церкви входить ся трома дверми по догідних камінних сходах, а з фронту церкви є галерія з балько-

ном, заосмотрена жезлізними штахетами. На бальконі понад входовими дверми є літургічний престол.

Нову муровану церков поблагословив бл. п. о. Мирон Подолинський, тоді пралат Крилошанин капітули Перемиської в присутности численного духовенства і товпи народа дня 13 серпня 1897 р., а при тім акті перенесено торжественно чудотворну ікону Матери Божої — яку тоді відновлено — з старинної деревляної церковці, де ся ікона через віки переховувалася. Ікону сю уміщено в мурованій церкві за великим престолом в позолочених різьблених рамах.

Крім докінчення мурованої церкви, помальовання¹⁾ і внутрішнього її украшения побудував бл. п. о. Є. Копистянський малу шклянну капличку побіч старої церкви і дім для священників, які численно прибувають на відпуст з духовною помочю.

Невідрадні життєві обставини зломали

¹⁾ Церков помальював дуже гарно бл. п. Пиліховський артист-маляр зі Львова. Спеціально вдатний побічний престол Матери Божої.

передвчасно бл. п. о. Копистянського, чоловіка працьовитого і перенятого найліпшою волею. Кальварія домагалася чимраз більше праці добре обдуманій, плявової. По смерті бл. п. о. Копистянського одержала Кальварія в особі нового пароха о. Юліана Гумецького, декана Добромильського, доброго і ревного провідника, який забрався з енергією до праці над піднесенням великого відпустового місця.

Завдяки його старанням поставлено дзвіницю і справлено великий дзвін, гарний хрест дубовий і поставлено два бараки на сповідь путників зі сповідальницями, а кілька інших бараків для християнських купців. В часі побуту¹⁾ о. Ю. Гумецького як пароха відбулося в 1913 р. торжественне посвячення мурованої церкви через бл. п. Єп. Константина Чеховича.

Рік 1914. перервав гарну плянову працю о. Ю. Гумецького. Прийшла світова

¹⁾ На весну 1921 р. перенісся о. Гумецький на попередню свою парохію до Любелі, пов. Жовківського в дорозі заміни з теперішнім парохом о. Йосифом Мариновичом.

війна і Кальварійська гора потерпіла так само, як наш цілий край, багато шкоди і знищення. В 1915 р. спалено малу ошклену каплицю, дім мешкальний для священників, оба більші бараки до сповіди і всі менші, а також забрано дзвони. Після війни остала лиш частинно ушкоджена мурована церков, а стара деревяна церковця дуже занедбана — грозила заваленням.

Проте тяжке було становище нового пароха о. Йосифа Мариновича, який прийшов туди на весні 1921 р. Треба було розпочати відбудову знищеного, та ще старатися відповісти потребам хвилі і в тій цілі уладити відповідно цілу святу гору. А на все те не було ніяких фондів, бо жертви прочан в наслідок упадку вартости грошей не покривали навіть коштів консервації церкви, не то щоб вистарчили на відбудову знищеного. Однак в тих найтяжших для Кальварії часах спочила очевидна опіка Божа над святою горою. Кальварія піднеслася, закипіло на св. горі нове, гарне життє! Найдостойнійший Преосвящ. Владика перемиський Кир Йосафат Коциловський

обняв в опіку щирим, батьківським серцем св. гору і перший відчув велике значінне її як важного осередку релігійного життя, яким являється Пацлавська Кальварія, найбільше відпустове місце на західних рубежах Руси-України! Він зрозумів, чим може стати релігійна праця для згромаджених тут рік-річно мас народу в повоєнних важких часах! В нім знайшла св. гора великого опікуна і Добродія. Лиш завдяки сему міг теперішній парох перевести діло відбудови знищеної війною Кальварії.

¶ Праця розпочалася сейчас з весною 1921 р. Передовсім стара церковця, яка майже валилася, домагалася негайно відбудови. Тому і перебудовано її основно в 1921 р. Зі старого матеріялу вибрано, що було ще здорове, придбано новий матеріял і построєно гарну, чистеньку церковцю, яку в 1922 р. помальовано. В часі великого відпусту в серпни 1921 р. відбулася місія під проводом ОО. Василян. Проповідали дуже успішно великим масам народа Впр. ОО.: Ректор Т. Галушинський зі Львова, о. ігумен Дякович з Гошова і о. проф. Бараник з Жовкви.

На памятку сеї першої місії поставлено високий, дубовий хрест.

В слідуєчій 1922 р. почалася дальша відбудова знищених об'єктів. І так, на місце давньої, спаленої каплиці — збудо-

Церков мурована і каплиця С. Спасителя.

вано нову богослужєбну каплицю Н. Серця Спасителя. Отся каплиця ошклена зі всіх сторін так, що великі маси народа, які не можуть поміститися у двох церквах, можуть під голим небом брати

участь у богослуженнях. Наоколо сеї каплиці є барієри і тут уділяється вірним св. Причастія. Від тепер можна побороти легше трудности, на які наражені були священники при св. причастію товп народа. Побудовано рівнож в тім році довгий 30-метровий барак на поміщення сповідальниць, щоби уможливити і угодити св. сповідь як священникам так і прочанам головно в часі непогоди і зимна.

Кожному, хто був на Кальварії в часі великих відпустів, відомий великий брак води, яку возять навіть в бочках і продають як лікарство. Щоби зарадити сему хоч в части, упорядковано дві знищені керниці, а то одну для путників, а другу для цілей богослужебних і на водосвятія в часі відпустів.

Дуже важною була також відбудова дому для священників. Іменно на місци знищеного в 1915 р. мешкального дому постровно в 1922 р. гарну, одно-поверхову будівлю з поміщенням на спальні, їдальню і т. п. для священників, які в часі відпустів запрошені з духовною помочію. Такий будинок був конче по-

трібний, бо від 1915 — 1921 р. священики терпіли невігоду у малій на ту ціль винаймленій хаті.

Зворотною точкою в історії св. Кальварійської гори став рік 1923 початок ювілею св. Йосафата. По торжественнім архіерейським богослуженню в честь св. Священномученика відбулося величаве основанне хрестної дороги при церкві на Пацлавській Кальварії. Хто був тоді присутній в часі, коли Преосвящ. Владика Кир Йосафат Коциловський dokonував при величезнім здвизі народа благословення хрестної дороги, хто чув Його одушевляючі проповіді, хто бачив і відчував могучий ентузіязм прочан, з яким вони обходили хрестну дорогу зі щирою молитвою на устах, а глибокою вірою в серци, хто чув з тисячів грудей страстну пісню „Претерпівий“, „Кресту Твоєму“ — той до смерти не забуде тих піднеслих хвиль.

Так само величаво відбувся обхід хрестної дороги в часі послідного великого відпусту у вересни 1923 р., який провадив Всв. і Впр. Мітрат К. Богачевський, генеральний Вікарій з Перемишля, з якого

особою звязана рівнож тісно історія послідних літ св. гори. Підпираючи морально і матеріяльно змагання до її відбудови був при тім взірцем і душею тяжкої, повної посвяти духовної праці підчас відпустів від 1921 — 1923 р.

Основання хрестної дороги було дуже потрібне. Ходило іменно о се і лиш о се, щоби наш народ в тих тяжких часах, які переживаємо, згуртувати під проводом своїх священників біля своєї церкви, дати йому можливість скористати з ласк хрестної дороги, оживити на дусі могучим словом проповіді, скріпити любов до свого св. обряду, що охоронив его в часах лихоліття від заглади і вказати на хрестну дорогу Спасителя, достроєну до нашої тернистої дороги, як жерело потіхи у терпіннях.

При основанню хрестної дороги уставлено тимчасово ряд дубових хрестів, на яких уміщено образи мук Спасителя, однак проектується будова мурованих капличок. Дай Боже, щоби започатковане діло розпочало нову світлу еру в історії великого відпустового місця.

Памятний був проте сей відпуст в 1923

р.¹⁾. Ось що пише „Місіонар“ в ч. 11. з 1923 року:

„Сьогорічний відпуст випав величаво. Разом з відпустом получено тристалітню річницю муч. смерти св. Йосафата і по-благословення хрестної дороги. Численніше чим інших років спішили на святу гору громади народа „компаніями“, нерідко з синьо-жовтими прапорцями та набожними піснями на устах. Прибуло й більше священників, а околичні священники прийшли разом з процесіями своїх вірних. Сей величезний здвиг народа з процесіями прегарно виглядав при повитанню Преосв. Єпископа Йосафата. Преосв. Владика трикратно промовляв до многотисячного народа. Оповідав про свою подорож до Риму, де був двократно на довших послуханях у св. Вітця; як св. Отець вислухав справоздання про стан нашої Церкви, як про все розпитувався, як приобіцяв і запевнив щиро опікуватись нашою Церквою і нашим народом,

¹⁾ Деякі гарні знімки з відпусту 1923 р. є поміщені в цій книжочці. Знімки виконав Впр. о. Омелян Мартинович, поч. крилошанин з Перемишля.

пересилаючи нашому многострадальному народові своє **А**постольське благосло-

Св. свщм. Йосафат Кунцевич
Апостол Унії.

венство, загріваяючи до видержання важкого лихоліття, та віддаючи нашу Церкву під покров св. свщм. Йосафата, щоб

той наш Святий допоміг усьому нашому народові обєднатись в однім стаді Христовім.

Відправивши торжественну Службу Божу в честь св. Йосафата, проголосив Преосв. Владика початок святкування 300-літної річниці його мученичої смерти, покликуючи вірних до почитання нашого власного св. Мученика, який за Христовий заповіт єдності Божого царства поклав своє життє. При церкві Кальварійській полишив Преосв. Владика на пам'ятку сього торжества частку мощів св. Йосафата. Крім їх Преосвященства прегарні науки до народу виголосили ще Всч. о. Василіянин Ігумен з Перемишля Гринкевич і Всч. о. Редемпторист Шишкович; сей останній в часі хрестної дороги. Прегарно й торжественно відбулось поблагословенне сеї дороги їх Преосвященством.

Теперішній душпастир Кальварії змагаєсь поставити св. місце на висоті його церковного і народного завдання, щоб іменню з сеї святої гори христ. катол. дух враз з Божим благословенством зливались і всякали в серця й душі нашого

віруючого народу та кріпили нас в часах змінної, не раз так тяжкої долі! Новопостроєна хрестна дорога, по якій о. місіонар так уміло опроваджував народ, достроєна до нашої тернистої дороги! Взагалі народ не може тепер нарікати на брак душпастирської опіки на Кальварії в часі відпустів: сповідальниці завжди заняті отцями сповідниками; св. Причастя уділюється майже неустанно цілий день, гарні науки виголошують наші славні проповідники обох Чинів: св. Василія Вел. і Ред., так що користь душевна для вірних є вельми велика.

А в місячнику „Нива“ в ч. 2-3 з 1924 р. читаємо: „В серпні м. р. мав я нагоду бути на першій і взірцевій святі в честь св. Йосафата в Кальварії пацлавській, яке зарядив перемиський Ординарій Пресвящений єпископ Йосафат, а уладив тамошний парох о. Йосиф Маринович, злучивши роковий відпуст з церковно-народним святом. Сама Кальварія дуже надається на більший збір народу; має знадобу потрібні на приміщення більшого числа прочан і духовенства, та гарне положення на послідних відногах за-

хідного Бескиду,¹ що простягаються між Вігором і його притокою Солотником, а в Кальварії підносяться до висоти 465 метрів понад рівень моря.

Знімка в часі побуту Їх Преосвященства
в 1923 р. всіх Отців і богословів.

Архієрей Йосафат, перенятий великим пієтизмом до свого патрона, приїхав на сам почин свята 11. серпня. Коло нього зібралоя значне число духовенства, Крилошани оо.¹ Др. Богачевський, Др. Пи-

нило, Бодревич, Мартинович, Венгринович, 42 священиків під проводом оо. Деканів Дороцького і Гринишина та питомців до помочі і асисти. Архіерейські Служби Божі відправляв єпископ Йоса-

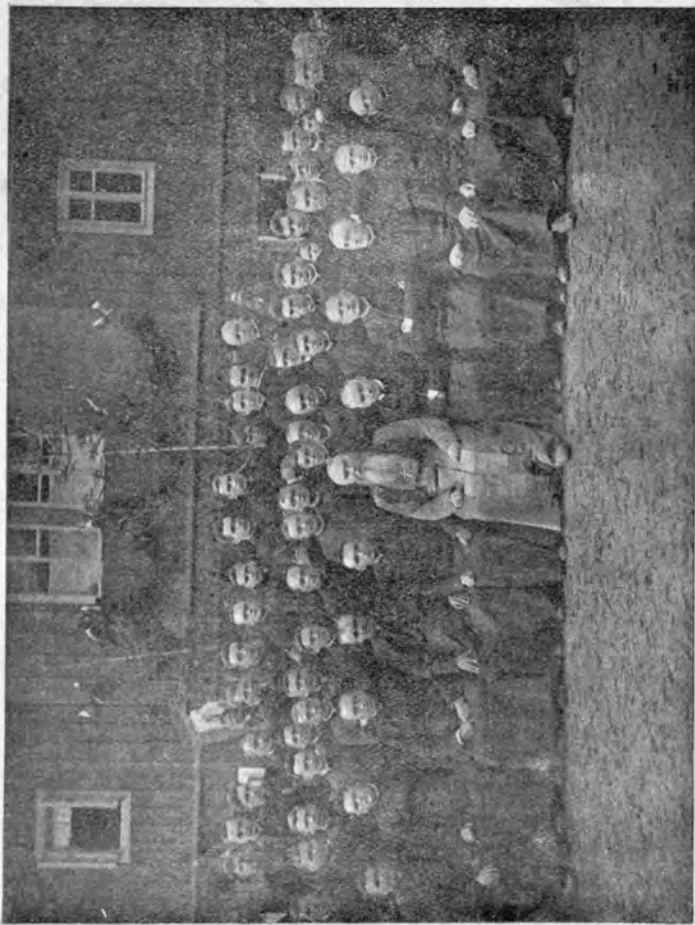
Проповідь Їх Преосвященства Кир Йосафата з балькону в часі відпусту в 1923 р.

фат на просторій, зовнішній галерії і звідтам виголосив три проповіді в честь св. священомученика, в яких зобразив не-всипущу діяльність сего архіпастиря „душо-хвата“ і її вагу та відмітив релігійні і політичні причини — і сьогодні акту-

альні — двосторонньої ворожнечі проти сего місіонаря на владичім престолі. Справно вплетену згадку про Ексц. Митрополита, котрий саме тоді лежав недужий у Відні — вислухав нарід з великою увагою і спочуванням для Владики-страдальця; — ся проповідь зробила велике вражіннє. Один селянин зі Скільщини, обзнакомлений з життєписію св. Йосафата, вдивившись в симпатичну статть архієрея-проповідника, одушевлений Його наукою, дозволив собі на таку замітку: „Так певно промовляв св. Йосафат у Витебську до народу, підюдженого нашими во-рогами.“

Оо. Крилошани і всі священники пильнували Богослужень і сповідальниць, а найтяжшу працю — бо сам провід місії і голошення відповідних проповідей взяли на себе оо. Василяни Гринкевич, ігумен з Перемишля, Яцик, ігумен з Добромиля, і Редемпторист о. Шишкович. І уложили вони дуже справно програму свята, щоби десятки тисячів прочан винесли з того свята як найбільший духовний хосен.

Перший день свята — єпископський

Знімка з відпусту в серпни 1926 р.

— посвячений був пам'яті св. Йосафата. Другого дня посвячено приготівані хрести, а опісля виголошували оо. Місіонарі відповідні місійні науки, яких метою було гідне прийатте св. Тайн Покаяння і найсв. Евхаристії та духова обнова слухачів. Слідуючих днів, крім місійних наук, відбувалися хресні дороги, на яких виголошував о. Шишкович науки про Христову муку.

В місійних науках, Богослуженнях і додаткових обрядах була ріжноманітність, однак все те витворювало гармонійну цілість, якої провідною ідеєю була — обнова всіх у Христі.“

В тім самім 1923 р. направлено закрістію, наладнано престіл на галерії і справлено образ св. Йосафата, дуже гарно змальований о. Стефаном Менцінським. В середині церкви справлено перед іконостасом і обома побічними престолами сильні, желізнi барієри як для задержання порядку в часі богослужень, так для улегчення св. Причастія в церкві в часі дощу¹⁾). Рівнож постаранося о це, щоби

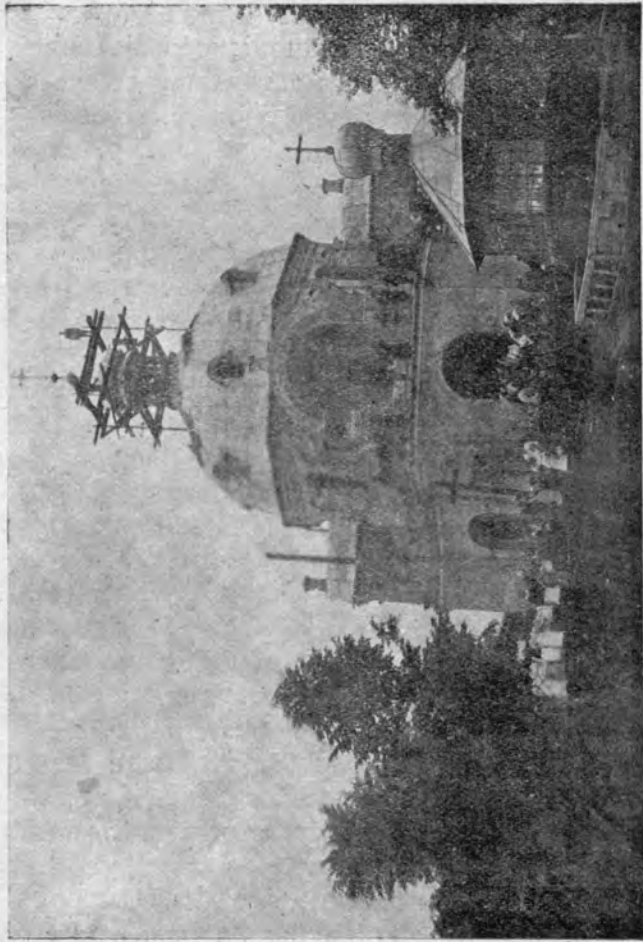
¹⁾ Ці желізнi барієри виконала дуже солідно українська фірма А. Курчака в Добромили.

церков і площа були відповідно освітлені; в тій цілі закуплено і уставлено дві великі лукові лампи електричні, які освічують ясно церков і площу.

Також від 1924—1929 р. ішла даліше плянова розбудова Кальварії. В тих літах приставлено до дубових хрестів хрестної дороги гарні, деревлені каплички з 14 образами. Плян мурованих аркад наоколо площі з капличками виготовляється. Перша мурована каплиця має стати завдяки жертві Їх Преосвященства Кир Йосафата-Благодітеля св. гори.

На ті літа припадає також праця над внутрішнім докінченням священничого дому, будова коло каплиці до св. Причастія, престола на дворі при мурованій церкві для всенародних богослужень. По причині зростаючого рік річно числа паломників треба було придбати багато річей до церкви, як чаші, фелони і инше, також прибули два прегарні образи Матери Божої для галерії і Найс. Серця Христового — мальовані Всч. о. Романом Ісайчиком.

Однак найважнійша в тих літах довершена праця — се основна направа ушко-

Знимка в часі направи бані церкви в 1924 р.

дженої бані мурованої церкви. Робота тревала три літа, а по направі бані по-мальовано церков внутр і зовні і доставлено сходи на галерію.

* * *

Так отже справа відбудови і дальшого розвою Пацлавської Кальварії стала, як надіємся, на певну дорогу. А все те доконано серед тяжких обставин, з невеличких власних фондів церкви, малих — в наслідок упадку вартости гроша і загальної нужди — жертв прочан. Значнійшою сумою підпомогла відбудову Святої Гори Америка. Іменно за почином п. Дмитра Шмігельського з Cleveland заініційовано в Америці збірку, яка дала 100 дол. Цю суму одержав комітет відбудови¹⁾ від Впр. о. Кінаша з Філядельфії, за що складається публично подяку Впр. Отцю Кінашеви як скарбникови і редакторови „Місіонаря“ за поміщення гарної відозви, ВП. П. Дмитрови Шмігельському, котрий був душею збірки, за

¹⁾ Дуже діяльним членом комітету відбудови був п. Михайло Венц з Кальварії.

всі труди і старання, а також всім П. Т. Жертводавцям, які причинилися до відбудови, так важної релігійно-національної позиції.

Також треба згадати кількох благодітелів церкви, як Стефан Опалинський, Гриць і Анна Лазори зі Смільника, Анастазія Радь з Репеді, Николай Фик з Волі Мігової, а побіч них всіх тих, які щороку складають дрібні жертви. Зокрема треба піднести велику жертволюбивість компаній з Лупківщини, з повітів: Турка, Ліско, Мостиска, Перемишль, Яворів, Цішанів, Ярослав і інші. Особливо вражає мило жертволюбивість людей з наших окраїнних західних сторін (Ярославщина і інші), які мов островці залишилися серед чужого моря в давніх наших рідних сторонах. Сі люди розуміють найкраще значіння церкви, бо бачать кругом себе руїну всего рідного там, де церкви вже нема!

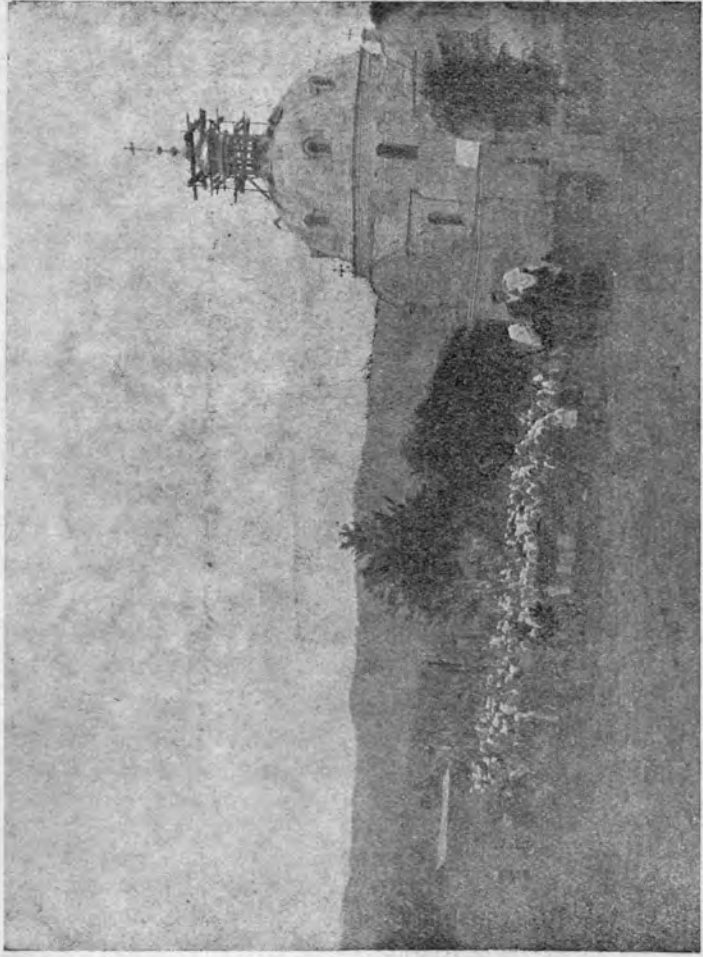
Але побіч матеріальних жертв ціннішою від золота була праця людей для піднесення Кальварії. Побіч Найдостойнішого Архієрея Преосвященного Владика Кир Йосафата Коциловського, По-

кровителя св. Гори — належить згадати сотки священників під проводом Всесвітлішого Отця Богачевського¹⁾, Проповідників наших Чинів Св. Василя Вел., ОО. Редемптористів: Впр. о. Шишковича, Всв. Впр. о. Василя Гриника, крилошанина в Перемишли, Впр. ОО. з Перемишля, о. дек. Михайла Дороцького, автора прегарних нових пісень до М. Б. та всіх тих інших ревних священників-сповідників, окружених товпою людей, яких духова праця була цінніша від найбільших жертв.

Одначе, щоби образ був повний і правдивий, треба піднести на кінець слідуюче:

Що відбудова Кальварії вдалася так скоро, се завдячити належить головно

¹⁾ Теперішній Єпископ Кир Константин в Спол. Державах Америки, який дальше підпомагає ласкавими жертвами розбудову Кальварії. „Кальварія — се одно з найсвятіших місць нашої католицької України. Які се скарби — знає лиш той, що їх втратив. Слезі стають мені в очах коли се пишу.“ Сих кілька слів винятих з ласкавого листу Їх Преосвященства є вимовним свідощтвом, якою любовію окружає сей Владика св. місце.

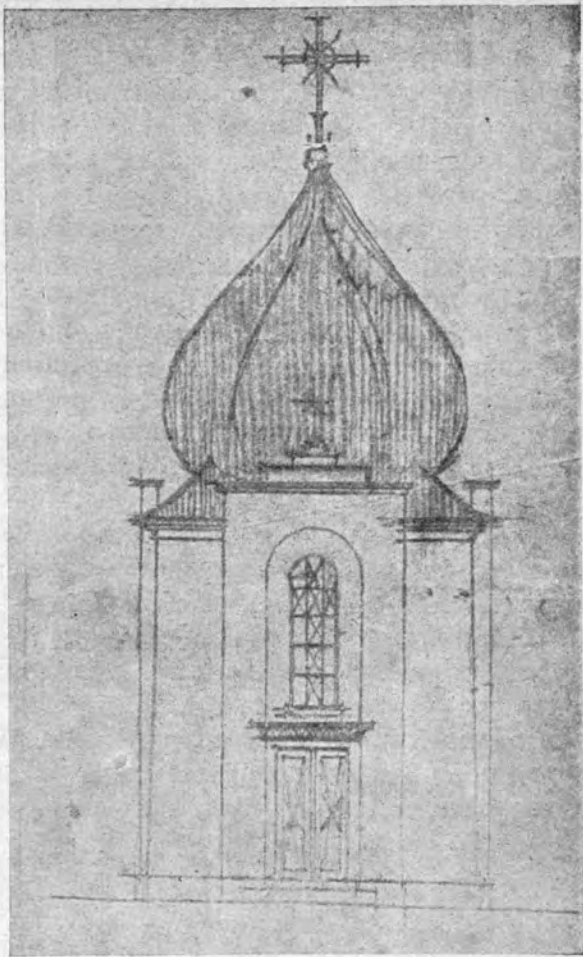

Знимка в часі обходу хрестної дороги в часі одного з малих відпустів.
Теперішній вид одної з каплиць.

знаній підприємчivosti, ініціативі та не-
всипучій енергії теперішнього пароха о. Йо-
сифа Мариновича. Пишучий се — як на-
очний свідок бачив через весь час, з яким
пожертвованнем здоровля, майна, серед
недостатків і різних важких перепон —
ішов теперішній парох витревало до
мети, щоби свята Гора стала нашою
національною святощею. Тому підносить
тих кілька заслужених слів публичного
признання, бо доконав великого діла, а
його імя запише історія св. Гори нестер-
тими буквами.

Яка буде дальша історія св. Гори? За-
лежить вона від того, чи ширший загал
оцінить добре значіння її географічного
положення, та допоможе морально і ма-
теріально до удержання і розширення її
впливу.

Бо лиш тоді можна вести дальше пля-
нову працю на дорогій для Церкви і на-
роду Святій Горі.

Провіз. вид одної з проєктованих каплиць.

о Й. М.

III.

ХРЕСТНА ДОРОГА

Вступ

Властива хрестна дорога є в Єрусалимі. Вона тягнеться від площі Пилатової палати аж до місця, де був гріб Спасителя. Є там чотирнайцять стацій.

Сю хрестну дорогу обходили христіяни від найдавніших часів. Паломництво до святої землі відбував також наш славнозвісний Данило монах, чернігівський ігумен, та поставив на Божім гробі „своє кадило от всея руськія земля.“ Однак таке паломництво могло

відбувати лиш не много християн. Тому ставлено з часом і деінде хрестну дорогу на взір Єрусалиму. У нас стрічаємо хрестну дорогу по монастирях¹⁾.

Щоби дати можливість тисячам побожних прочан відбути хрестну дорогу на святій горі Кальварії, заложено тут за дозволом духовної власти хрестну дорогу. Бо нічо не в силі запалити серця більшою любовію Бога, як розважанне о муках Ісуса Христа. Для того св. Бонавентура каже: „Рани Христа, які є ранами любови, є також і стрілами, що ранять найтвердші серця, та огнем, що розгріває навіть найзимнійші душі. Тому неможливо, щоби душа, яка з вірою розважає о муках Христа Господа, могла Його ображати; і неможливо, щоби така душа не полюбила Ісуса.“

Хто хрестну дорогу коло церкви на Кальварії відбуде, вступає того самого відпусту, як колиби відбув хрестну дорогу коло Єрусалиму. Яке се велике ща-

¹⁾ Перша хрестна дорога при парохіяльних церквах є в Порохнику.

Початок хрестної дороги при каплиці
С. Спасителя 1923 р. Дальше дім для
священиків.

сте для тих побожних душ, які щорічно спішать на святу гору!

Обхід хрестної дороги

Обхід хрестної дороги¹⁾ з процесією в компаніях належить відбувати так:

Піти до святої церкви²⁾, там клякнути і відмовити сю молитовку:

„Боже всемогучий, Отче наш небесний! Глянь милостивим оком з висоти небесної на нас недостойних дітей Твоїх. Ти Господи позволив нам прибути громадно на ту святу гору, щоби ми могли тут спільними молитвами і покутою переблагати Тебе та відзискати утрачену ласку а тим самим скористати з відпусту наданого тій святині і хрестній дорозі. І в тій ціли ми паломники горнемося під

1) При уложенню сеї хрестної дороги були помічні:

1) хрестна дорога післа молитвослова ОО. Василіян „Християнська Родина.“

2) о. Д. Б.: Обхід місць святих страстей Христових.

3) о. Д. Бодревич: „Голгофта.“

4) Коли хрестну дорогу провадить священник — правиться: Начало обичне — а відтак коліноприклонна молитва: „Боже всемогучий...“

прапор найсвятійшого Сина Твого Ісуса Христа, найвисшого вождя і Спасителя нашого, щоби в плачу і покуті розважити на тій святій горі Страсти і Смерть Єго за нас понесену.

О Спасителю наш найсвятійший! Клячучи тут перед престолом у Твоїй присутності здається нам так, як би ми на Кальварійській горі коло Єрусалима під Твоїм хрестом клячали і споглядали на Тебе з болем серця. Глянь же і Ти, найсолодший Спасителю, милостивим оком на нас грішників і дозволь, щоб Твої Страсти, котрі розважати будемо, зворушили і змягчили наші закаменілі серця. — А Ти, Пречиста Діво, мати руського краю, благослови нас і причинися за нами, щоби той намірений обхід хрестних доріг вийшов нам на прощення гріхів, на сплату затягнутих кар і на доступлене їх совершенного відпусту, на поправу нашого життя, а на більшу Твою честь і на розширення слави Бога † Отця і † Сина і † св. Духа, Амінь.

Тепер треба встати, заспівати низше подану пісню і йти на обхід хрестної дороги.

Пісня

Христе, царю справедливий,
 Якжесь вельми терпеливий!
 2 Что Тя збито, скатовано
 І безмірно поругано.

Ти молился в вертограді,
 Відал-єсь о хитрої зраді:
 2 Яко ученик лукавий
 Предасть Тебе -цілований.

На молитві омлівал-єсь,
 Кровавий пот ізливав-єсь,
 2 Однак пріял чашу страти
 Хотяй всіх грішников спасти

Перша стація**Ісус засуджений на смерть**

Слава страстям Твоїм, слава довго-
 терпінню Твому Господи!

Розважання

Розваж християнине, як ранним ранком
 випровадили Ісуса з в'язниці, де Він цілу
 ніч провів на страшних болях і зневагах,

та привели на суд до Каяфи і тут зібрана жидівська старшина узнала Ёго винним смерті! А по засуді на смерть вложено Христу ланцух на шию і попро-

ваджено до Пилата, щоби потвердив декрет смерті. Подумай, який біль мусів давити найсвятійше Серце Ісуса, коли Він найвищий Судія, підчинявся так безбожним судам. Жалій над тим соромом,

який невинно зносив наш Божественний Спаситель і молися.

Молитва

Слава, честь і поклін Тобі, наймилосернійший Спасителю, за се, що Ти задля безконечної своєї любови зглядом мене грішного, зволив безвинно прийняти на себе страшний засуд смерті!

Найсолодший мій Ісусе! Як я стану на страшнім суді, не будь мені тоді Судією, але Спасителем. Я кріпко постановляю, що не буду нікого осуджувати, ні обвинювати, за те безпощадно буду обвинювати себе в св. Тайні Покути. — Ісусе, будь для мене милосерний. — Маріє, встався за мною до Ісуса на страшнім суді.

Отче наш, Богородице Діво¹⁾.

1) Відмовляєсь на якусь інтенцію: 1) О єдність в Христовій Церкві, і поворот до неї всіх відпавших. 2) О навернене єретиків і невірних. 3) За тих, що вирікаються Христа зі страху перед світом. 4) За святійшого Отця і всіх Єпископів католицької Церкви. 5) О милосерде Боже і опіку над нашою Церквою і нашим народом. 6) За свою родину. 7) За всіх сумуючих.

Претерпівий за нас страсти, Ісусе Христе, Сине Божий, помилуй нас¹⁾. (3 р.)

Пісня

Уже декрет подписуєт,
Пилат судия казуєт
2 На крест, на крест Агнца неповинна,
Тебе, Тебе, Творца непремінна²⁾.

Друга стація

Ісус бере на себе хрест

Слава страстям Твоїм, слава довготерпінню Твому, Господи!

8) О жаль за гріхи і поправу житя. 9) За відпущене гріхів в годині смерти. 10) За душі в чистилищі. 11) О ласку терпеливості і охотне піддаване волі Божій. 12) О щасливу смерть. 13) За добродіїв Церкви на Кальварії. 14) За фондаторів каплиць хрестної дороги на Кальварії.

¹⁾ Ту слідує при кожній стації коротка проповідь.

²⁾ Одну стрічку тої пісні співаєся по дорозі до кожної слідууючої стації. Коли віддаленне довше повтаряється ту саму стрічку.

Розважання

Розваж, душе християнська, що скоро жиди почули засуд смерти на Ісуса, сейчас здерли з Него тую одіж, в котру убрали бу-

ли Ісуса минулої ночі. Відтак убрали Ісуса в Його власну одіж, щоби кождий міг Єго так пониженого ліпше пізнати, опісля вложили на Єго рамена тяжкий хрест і так пішли походом в напрямі гори Голгофти.

Молитва

О Спасителю наш преблагий! Хто не любить хреста, не може стати Твоїм приятелем!

Дорога до неба, се дорога хрестна. Ісусе, прости мені мої нетерпеливості і нарікання в терпіннях і прикростях! Господи, нехай на мені завжди дієсь свята Твоя воля!

Маріє, мати найтерпеливша, випроси мені сю ласку, щоби я полюбив хрест і у всім згоджувався зі святою волею Божою. Амінь.

Отче наш,.. Богородице Діво...

Претерпівий за нас страсти і т. д,

Пісня

Орудіє зготовано,
Крест і гвозди поковано,
2 Ланцух, ланцух на шию вкладають,
Христа, Христа катам в руці дають.

Третя стація

Ісус упадає перший раз під тягаром хреста

Слава страстям Твоїм, слава довготерпінню Твому, Господи.

Розважання

Розваж, душе християнська, як Спаситель наш іде босо і утомлений хитається під тягаром хреста. Відтак знеси-

лений упадає. Але ніхто не подає Йому помічної руки. Що більше! Єго бють, шарпають. Як встає — знов тручають, а потім для ще більшої муки вкладають терновий вінець на голову!

Молитва

О Ісусе, Господи наш і Боже наш!
 В покорі падаємо на коліна і тут під хрестом складаємо наші серця. Ми согрешили. о Боже наш, согрешили! Як тяжким ударом для Твого найсвятійшого Серця мусів бути наш перший упадок в гріх, утрата невинности душі! О Спасителю наш, не дай нам знов впасти в гріхи! О Маріє, Мати наша! випроси невинним душам ласку видержати в добрім до кінця, а нам грішним випроси ласку щирої покути. Амінь.

Отче наш і Богородице Діво...
 Претерпівий за нас страсти і т. д.

Пісня

Іде з хрестом Пан сромотно,
 За ним жидове охотно
 2 Біжать, біжать кончину видіти,
 Кричать, кричать, би скоро убити.

Четверта стація

Ісус стрічає свою Пресв. Матір

Слава страстям Твоїм, слава довготерпінню Твому, Господи!

Розважання

Розваж, чоловіче, що Преч Діва Марія, котра перша в товаристві побожних осіб ішла з розважанням по хрестній дорозі,

тепер зайшла дорогу Ісусови. Ох, який біль огорнув пренепорочні Серця Ісуса і Марії у тій страшній стрічи. Хто порозуміє велич душевного болю Ісуса і Ма-

рії, коли сі дві найсвятійші особи стрінулись і глянули на себе в дорозі на Голгофту! Як страшно терпіли тоді сі найсвятійші Серця задля наших тяжких провин! І ти христіянине болій над страждучими Ісусом і Марією і з любови до Їх найсолодших Сердець промов:

Молитва

Серце Ісуса найсвятійше, вчини, щоб я любив Тебе чим раз горячійше!

О Пречиста Діво Маріє, страдаюча Мати! Твоє Серце прошив меч болю на вид муки Твого Сина, але Ти не захиталася у вірі, надії і любови! Вчини, о Пренепорочна, щоби і я не захитався в вірі, надії і любови Бога. Амінь.

Отче наш... і Богородице Діво...

Претерпівий за нас страсти, Ісусе Христе, Сине Божій, помилуй нас,

Пісня

Мати як тоє узріла

Падши на землю умліла,

2 Сину, Сину жалостно ридает

Землю, землю слезами скропляет.

Пята стація

Симеон Киринейський допомагає Ісусови нести хрест

Слава страстям Твоїм, слава довготерпінню Твому, Господи!

Розважання

Розваж, душе християнська, як по стрічці зі Своєю Матерію Спаситель наш чимраз більше почав упадати на силах. Коли старшина побачила, що Ісус мліє і є дуже близький смерті, з боязни, щоби не вмер по дорозі, примусила Симеона з Киринеї, поганина, двигати хрест спільно з Ісусом. Симеон двигав з початку хрест нерадо, з примусу, але опісля полюбив його і ступаючи за Ісусом на Голгофту виявив співчуття Ісусови, та став Їго учеником. А ти чоловіче чи не схоцеш заявити Спасителеви своєму любов і допомогти Їму нести тяжкий хрест? Пам'ятай, що коли ти добре чиниш своїм ближнім — робиш се самому Ісусови!

Молитва

О Ісусе наш пресолодкий! Ти під тягаром хреста прийняв Симеона Кириней-

ського до помочи в двиганню св. хреста.
 Научи мене наслідувати Тебе в терпе-
 ливім двиганню хреста. Прости мені гріхи,
 які я сповнив проти любови ближнього.

Маріє випроси мені сю ласку, щоби я
 співчував недолі ближніх і був скорий
 нести їм поміч. Амінь.

Отче наш... і Богородице Діво...

Претерпівий за нас страсти і т. д.

Пісня

Вся болізни проникали,
 Когда ся над ним знущали,
 2 Сії, сії горко укоряху,
 Тії, тії нещадно біяху.

Шеста стація

Вероніка обтирає лице Ісуса

Слава страстям Твоїм, слава довго-
 терпінню Твому, Господи!

Розважання

Застановися хритіянине над побожно-
 стю, милосердем, відвагою святої Веро-
 ніки, котра не боялася людей, але зво-
 рушена окровавленим лицем Спасителя,
 продерлася через товпу, клякнула перед
 Ісусом і подала Йому білу хустинку, що-
 би Він обтерся. Спаситель обтер своє
 лице і віддав хустинку святій Вероніці,
 а вона сховала не прочуваючи, який да-
 рунок дістала в заплату. Аж дома, як
 розложила хустинку, побачила на ній
 образ лиця Спасителя.

Молитва

О Ісусе Христе Боже наш! Се на моїй душі повинна відбитись поранена голова і окровавлене лице Спасителя твого. О сю

ласку я молю Тебе, Ісусе! Дай мені, наймилосердніший Спасителю, щоби перед очима моєї душі стояв образ Твоєї найсвятішої, тернем звінчаної голови завжди — а передусім в часі покус.

Маріє многострадальна Мати, випроси мені сю ласку, щоби я завсіди памятав на муки Ісуса, Спасителя мого — Амінь.
 Отче наш і Богородице Діво...
 Претерпівий за нас страсти і т. д.

Пісня

Паде з крестом натиснений,
 Всім на помсту виставлений,
 2 Мліє, мліє з болю і фрасунку,
 Никто, никто не дає ратунку.

Сема стація

Ісус упадає другий раз під тягаром хреста

Слава страстям Твоїм, слава довготерпінню Твому, Господи!

Розважання

Розваж християнине, що Христос упав знов під тягаром хреста. Слухай, що говорить терплячий Христос до душі твоєї: „Для тебе, душе прийшов я на світ, щоби тебе відкупити. Дивися, як дуже терплю для тебе.“ Чи будеш глухий на сі слова

страдаючого Ісуса? Чи не бачиш, як Він в тій хвилі стукає до твого серця, щоби тебе завернути з дороги гріха, а потягнути і позискати для себе? Чи не по-

слухаєш Єго голосу? Відкинеш Його ласку? Будеш грішити дальше? О—не чини того! Жалуй гірко за свої гріхи, постанови рішучу поправу життя і з болем серця молися так:

Молитва

О Боже мій, Спасителю мій милосерний! З жалем признаюся, що я образив Тебе своїми гріхами. Каюся того, Господи з цілого серця, а покійно молю: прости мені, Боже, прости всі провини. Прирікаю, що буду стеречися впасти добровільно в тяжкий гріх, поправлю своє до тепер грішне життя, щоби лиш Ти, Господи, знов вернув і замешкав в моїм серці. Амінь.

Отче наш і Богородице Діво...

Претерпівий за нас страсти і т. д.

Пісня

Возшед на Голгофту гору
 Цар Архангельскаго хору:
 2 Богу, Богу Отцу жертва бити,
 Всіх нас, всіх нас Ёму примирити.

Осьма стація

Ісус стрічає плачучі невісти

Слава страстям Твоїм, слава довготерпінню Твому, Господи!

Розважання

Розваж, християнине, як побожні невісти зайшли Ісусови дорогу під тою горою, на котрій Він за хвилю мав житте

скінчити. Коли побачили, що Він такий скатований, умліваючий, блідий, заплакали над Ним гіркими слезами. А Ісус глянув на них і промовив: „Доньки єрусалимські! не плачте наді мною, але над

собою і над синами вашими“. Сі слова відносяться і до тебе, християнська душе! Застановись глибоко над ними і молись:

Молитва

Ісусе! Се я повинен би плакати над собою по причині своїх премногих, а ще не належито спокутуваних гріхів! — Ти сам, Спасителю мій, наложи на мене спасенну покуту; я прийму єї з Твоїх рук, щоб мати участь в жертві Твоєї Пресвятої Крови! Тут мене Господи карай, але заховай мене на житте вічне!

Многострадальна Мати Маріє, випроси мені участь в заслугах Пресвятої Крови Твого Сина, а Спасителя мого Ісуса Христа. Амінь.

Отче наш і Богородице Діво...

Претерпівий за нас страсти Ісусе Христе Сине Божий помилуй нас.

Пісня

Там з одежди совлечений
 І ко древу пригвожденний,
 2 Нагій, нагій встид за нас поносить
 Отца, отца за убійцев просить.

Дев'ята стація

Ісус упадає третій раз під тягаром хреста

Слава страстям Твоїм, слава довготерпінню Твому, Господи!

Розважання

Розваж, чоловіче, що ти так часті падання нашого Спасителя не є без особливого значіння. Паде Христос третій раз під тягаром хреста, бо ти грішнику падаєш на дорозі життя не три, не чотири, не сім разів, але щоденно і то часто, через свої згіршення та грішні налоги. Розважаючи над тим — промов:

Молитва

О Спасителю мій терпеливий! Ти бачиш мою нужду, в яку я упав через мої гріхи. З глибини серця кличу до Тебе і благаю: Помилуй мя Господи! подай ласку і двигни з упадку. Ісусе мій, допоможи мені, щоб я рішучою постановою поправи приніс Тобі пільгу у Твоїх тяжких терпіннях.

Маріє, прибіжище грішників, хорони

мене від нагоди до гріха і уприси мені
постійности в добрих постановах. Амінь.
Отче наш і Богородице Діво...

Претерпівий за нас страсти Ісусе Хри-
сте Сине Божий помилуй нас.

Пісня

Жажду гди хтів утолити
Христос ко хресту прибитий

2. Оцет, оцет со желчію даша
Іже, іже манну воспріяша.

Десята стація

3 Ісуса здійсмають одіж

Слава страстям Твоїм, слава довготер-
пінню Твому, Господи!

Розважання

Розваж, чоловіче, що Христос станув
вже на тім місци, на котрім мав понести
смерть. Тут кати здерли з Него одіж і
так над обнаженим наругу чинили. Се
Він стоїть перед народом обдертий з оде-
жі і Ёму подають напитек з жовчи і
оцту. Який страшний встид, який неви-
сказаний біль для найчистішого Серця
Спасителя! І ти чоловіче може через
свої безстидні гріхи обнажив свою вла-
сну душу з ласки освячаючої, стратив
ту прекрасну одіж невинности, яку колись
одержав на св. хрещенню. За тебе тер-
пить наготу Тіла Христос, щоби привер-
нути тобі утрачену одіж невинности.
Дякуй Ёму за те і молися:

Молитва

О Боже наш, Ісусе Христе! Ти задля нас грішників був обнажений і стидом окрився. Тому я нужденний, обнажений,

обдертий з ласки Божої покірно молю
Тя: дай мені Господи, щоб я гіркими
слезами оплакував всі свої гріхи нечисті
і всі свої неповдержности. Непорочна
Діво Маріє і Мати Спасителя мого Ісу-

са Христа, очисти моє серце, тіло і душу.
Амінь.

Отче наш і Богородице Діво...

Претерпівий за нас страсти і т. д.

Пісня

В полудне Христос розпятий,
Дух предасть в час дне девятий,
2 Солнце, сонце лучи скрило б'яше,
Творця, Творця свого ридаше.

Одинацята стація

Ісуса прибивають до хреста

Слава страстям Твоїм, слава довготер-
пінню Твому, Господи!

Розважання

Розважмо, християне при тій стації, що тепер розпочалися найстрашнійші терпіння Ісуса, Його розп'яття. Хто в силі описати ці терпіння, які Ісус мусів перетерпіти при розп'ятті! Сповнилися на Нім слова пророка: „Ископаша рѣцѣ и нѣзѣ мои, и зчегѣша всѣ кости мои“. Прибили Ісуса до хреста, а всі кости Ёго виступили з на-

тягнення так, що можна їх було почи-
слити. Так лежав Ісус прибитий руками
і ногами до хреста, без милосердя про-
стягнений на дереві. Невимовний біль

видно на всіх членах. Лице бліде і облите
кровію. Пальці скорчилися довкруги цвя-
ха, уста Ісусові легко порушаються, Спа-
ситель молиться, з болю пливуть слези
з очий, а з ран струями тече кров...

Сю св. Кров жертвує Ісус за ворогів небесному Отцю: „Отче ѿпобіті ймяз, не бѣдѣтъ ко что творѣтъ“ — отсі слова, що линуць із Його уст. Найбільша злоба ворогів не змогла з Серця Ісусового усунути любови і милосердія. Та не відчувають сего вороги, вони глухі, закаменілі в гріхах!..

Молитва

На хресті прибитий Ісусе Христе, Боже і Господи наш! Кождий тяжкий гріх, се новий цвях, який я вбивав у Твої святі руки Ісусе! — Агнче Божий, покритий ранами, прости мені, що я став причиною Твоїх невисказаних мук і прийми найгорячішу подяку за Твою любов до мене грішного. Маріє, випроси мені сю ласку, щоби Кров Твого розпятого Сина обмила мою душу з єї беззаконій. Амінь.

Отче наш і Богородице Діво...

Претерпівий за нас страсти Ісусе Христе Сине Божий помилуй нас.

Пісня

Возридаймо купно і ми
Серцями сокрушенними
2 За нас, за нас Спаситель пострада,
Би нас, би нас іскупил от ада.

Дванацята стація

Ісус умирає на хресті

Слава страстям Твоїм, слава довготерпінню Твому, Господи!

Розважання

Розваж, чоловіче, який великий біль терпить наш Господь, коли Ёго прибитого цвяхами на хресті піднесено до гори. Струї крові пили зі святих ран Ісуса і обагрили цілий хрест і землю. А хрест сей засаджений у землю був знаком зближаючогося спасення. Коли Ісус був близький смерті, закликав: „Секершішага“. Тим словом Ісус неначе сказав: „Подивіться, люде, що я все зділав, щоби вам запевнити спасенне, тож любіть мене! Поливіться, люде, і осудіть, чи я міг більше зділати, щоб зеднати собі вашу любов“. О душе моя, розваж, як вмирає Твій Спаситель! Подивися, як Ёго очи темніють, як блідне Ёго лице, як дрожить Ёго ціле Тіло! При смерті Ісуса потемніло небо, задрожала земля, повідчинялися гроби умерших. Споглянь як Ісус поручає Отцю небесному душу, як

зітхає глибоко, як склонює голову, а вкінці як серед найтяжших мук вмирає!

Приближися до хреста, обійми ноги Твого умершого Спасителя, та погадай,

що се Ісус умер з любови до Тебе і мо-
лися так:

Молитва

Ісусе мій! До чого довела Тебе любов
Твоя до мене? Дай мені, Ісусе, пізнати

велич Твоєї любови, яка завела Тебе на хрест. Я люблю Тебе, Ісусе, найвисше Добро моє! Падаю на коліна під хрестом Твоїм і благаю: Зглянься надімною і позоволь, щоб я міг носити Твої святі рани на все вириті у моїм серці. Уділи мені такого жалю за гріхи, щоби я лиш з найбільшим сумом згадував на понесені Тобою терпіння! Запали серце моє жаром любови до Тебе, спаси мене, Ісусе!

Маріє, прийми мене за сина і будь при мені в годині моєї смерти. Амінь.

Отче наш і Богородице Діво¹⁾.

Претерпівий за нас страсти, Ісусе Христе, Сине Божий помилуй нас.

Пісня

Гріхи наші суть причина
Смерти крестной Бога-Сина,
2 Тімже, тімже, перси наша біймо,
Спасе, Спасе, прости возопіймо.

¹⁾ Священик співає: Плотю оуспудь якко мертвкы — 1 р.

Тринацята стація

Ісуса здіймають з хреста!

Слава страстям Твоїм, слава довготерпінню Твому, Господи!

Розважання

Небавом по смерті Христовій прийшли з міста жовніри, подобивали обох розбійників, розбили їм голені, та зняли з хреста.

Ісусови же один з жовнірів пробив копєм ребро і оставив мертве тіло на хресті. А під хрестом клячала гірко ридаючи многотрадальна Мати, Її до помочи посилає Бог двох чесних, святих мужів Йосифа з Ариматеї і Нікодима, які занялися похороном Ісуса. Вони зняли Ёго Тіло з хреста, обмили, білим простиралом окрили і зложили на лоно Матери. Ісус і Марія знова разом. І пригадалися в тій хвилі многотрадальній Матери дитячі літа Ісуса — Вифлеєм, Єгипет, Назарет, коли голубила Ёго і до грудей пригортала. Нагадалися Їй пророчі слова Симеона-старця! Ох, як страшно сповнилося на сій болізнуючій Матери про-

роцтво Симеонове! Меч болю прошив
серце многострадальної Матери!

Молитва

О многострадальна Мати! Я упадаю
побіч Тебе на коліна відчуваючи цілим

серцем Твоє горе і біль. О справді нема
більшого болю над Твій біль. Будь бла-
гословенна, вселаскава Мати! Згадай,

о всеблаженна Мати, на Твої терпіння,
не відкидай мене від Твого Серця.

О Ісусе, дай мені ласку, щоб я всім
серцем співчув з Твоюю многострадаль-
ною Матір'ю!

А ти Маріє, запиши глибоко рани
Свого Сина у моїм серці. Амінь.

Отче наш і Богородице Діво...

Претерпівий за нас страсти Ісусе Хри-
сте Сине Божий помилуй нас.

Пісня

Гріхи наші суть причина,
Смерти крестной Бога-Сина,
2 Тімже, тімже перси наша біймо,
Спасе, Спасе прости, возопіймо.

Чотирнацята стація

Ісуса вкладають до гробу

Слава страстям Твоїм, слава довготер-
пінню Твому, Господи!

Розважання

Побожний християнине! Ти станув
вкінці на посліднім місци Страстей Хри-
стових, над гробом Спасителя. Розваж,

з якою побожністю спустили Тіло Ісусове до гробу. Як сердечними сльезами супроводжали сей похоронний обряд побожні душі. Раділи лиш Юдеї, як при-

валили гріб каменем, бо думали, що вже укріпили пановання жида. Та не на довго! Бо правда все побіджає. Христос, відвічна правда, третього дня воскрес і заporučив нам вічне життя.

Молитва

Божественний мій Спасителю! Се я у стіп Твого гробу паду на коліна і цілую Твоїх пять ран. — Ісусе, я щиро жалую за свої гріхи, що стали причиною Твоїї смерти. Вчини, Ісусе, своєю всемогучою ласкою, щоб я вже ніколи не образив Тебе тяжким гріхом.

Пречиста Діво Маріє, Мати Божа, Мати моя, випроси мені сю ласку, щоб я завжди чистим серцем приймав у святім Причастію Пресвяте Тіло і Кров Твого Сина, яко завдаток на вічне житте. Амінь.

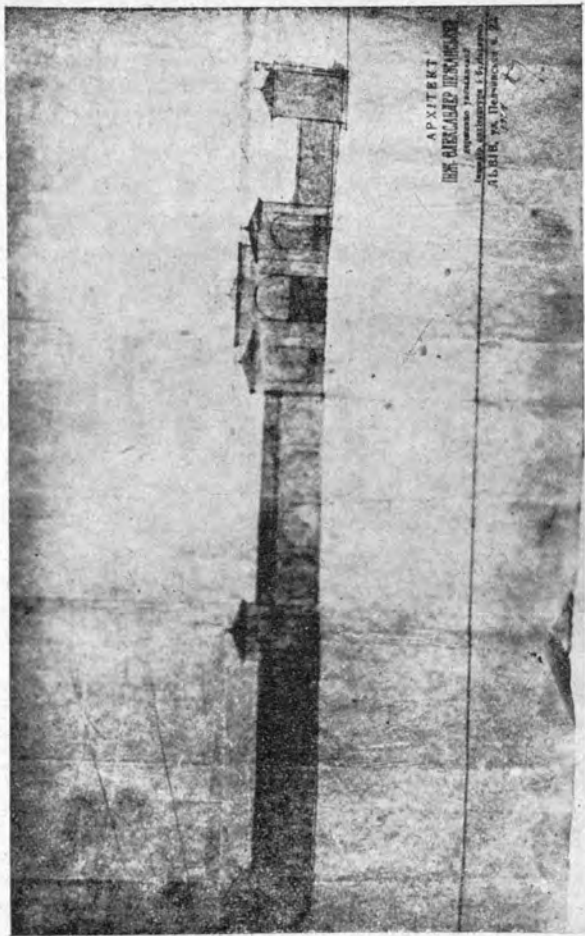
Отче наш і Богородице Діво...

Благосвѣдѣніе Іосифъ, съ дрѣва спѣмъ пречистое тѣло твоє, плащаницею чистою свѣжихъ и вонями къ гробѣ нокѣ покрывъ положи. (3 рази).

Пісня*)

За когоже терпіл сія,
Господь правдивий Мессія
2 Терпів за наші злі діла,
Личні, студні гріхи тіла.

*) Закінчення пісні „Христе, Царю справедливий“, яку співається на початку хрестної дороги.

Знимка проектованих аркад.

О сих убо помолімся
 І пред Христом прослезімся,
 2 Христе, терп'яй за нас рани,
 Умилосердися над нами.

Співаючи вертайся до церкви. Коли процесія стане перед головним входом мурованої церкви — відмовляється сю послідну

Прощальну молитву

Прийми, о всемилостивий Господи, наші мольби і побожні пісні, котрі під час обходу Страстей Христових ми перед престіл Твій засилали. Прийми ласкаво і ті наші труди і прикрости, яких ми радо піднялися у нашій подорожі на більшу Твою славу і Прч. Діви Марії. О Отче наш всемогучий! Поглянь милостивим оком на наші терпіння, нужду і потреби, помилуй нас тут зібраних і тих, котрі бажали відвідати се святе місце, але задля перешкод лишилися дома. Пом'яни, Господи, всіх живих і померших братів наших.

Глянь милосерно на наш руський нарід, що з повною надією прибігає до Тебе.

Ми діти руського народу послушні

Твоїй св. волі любимо всі народи, що Ти відкупив їх своєю Кровю на хресті, а той свій руський нарід любимо передусім; тому-то з любови до него, а радше до Тебе, Боже наш, просимо: прости єму всі провини, поправ єго злі склонности, а добрі скріпи, змилосярдися над ним в єго потребах, борони єго перед несправедливостями неприятелів, та зливай на него своє обильне благословенство.

Благаємо Тебе також о особлившу опіку і поміч для него, щоб серед тільки до свідів та покус диявола і єго слуг, міг і небесне світло віри зберегти і своєю витревалістю в добрім всякі труднощі поконати і тим самим до благословенного Твого царства завсігди належати. Пішли єму святих своїх слуг, щоби приміром і словом були єму мудрими провідниками, дай єму численне, а добре і ревне духовенство, заопікуйся єго молодіжжю, щоби ласки хрещення не стратила, основне християнське виховання одержала і на пожиточних синів свого народу вийшла; благослови всі родини, щоб панувала в них згода і любов; щоб батьки були примірними і ревними хри-

стіянами, а матери визначалися побожною і дбалістю в вихованню дітей; заохоти з посеред него многих до доскональшого життя, поклич відповідних до монашого стану, до апостольських праць, до геройських жертв за справи Церкви і народу. Просвіти всіх его синів і наклони їх серця, щоб як найліпше пізнали св. католицьку віру, а визнаючи її, щоб чулися щасливими, непохитно при ній стояли, хочби треба було понести і мученичу смерть, і щоби після законів сеї віри святої уряджували ціле своє життя.

Благослови також і дочасному добру нашого народу, дай ему свобідно розвивати его природні Тобою дані, сили, обдари его просвітою правдивою і незіпсованою, благослови его працям на всіх полях науки і добробуту, щоб сей народ жиючи мирно і щасливо міг Тобі ліпше служити.

А Ти Мати і Царице руського краю, Пресвята Богородице і св. Михаїле Архангеле і св. Володимире і св. Йосафате і всі покровителі руського народу, опікуйтеся ним завсіди, щоб став він народом святим і сповнив своє велике пі-

сланництво Богом єму наложене, передусім, щоб на вернув схід до світла віри, причинився до спільного добра роду

людського, був помічу і потіхою св. кат. Церкви, а вічному Царю приносив славу, честь і поклон на віки вічні. Амінь.
Кресту Твоєму покланяємся Владико

і святоє воскресеніє Твоє — славим!
(3 рази).

Душе Христова, освяти мене, Тіло
Христове спаси мене. Крове Христова,
напій мене Водо з ребра Христоваго,
обмий мене. Страсти Христові, скріпть
мене. О добрий Ісусе вислухай мене.
В ранах своїх скрий мене. Не допусти
мені віддалитися від Тебе. Від ворога
злобного борони мене. В годині смерти
прийми мене і кажи мені прийти до Себе,
щоби я славив Тебе зі святими Твоїми,
на віки вічні, амінь.

(300 днів відпусту за кожний раз; 7 літ раз
на день для священників по літургії; відпуст пов-
ний раз на місяць для тих, що відмовляють цю
молитву що дня).

IV.

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ.

Заки підете на Кальварію, помиріться зі всіми, котрі мають до вас уразу, а коли ви сего не зробили, — пам'ятайте помиритися по повороті до дому.

По дорозі будьте поважні, не вступайте до коршем, покиньте голосні сміхи і неприличні бесіди; на нічлігах жінки і муштини нехай сплять окремо!

Коли прийдете у компаніях на святу гору, зачекайте перед дверми церкви на благословенство священика.

В церкві поклоніться Христу в Найсвятійшій Тайні Евхаристії і помоліться перед Чудотворною Іконою Божої Матері і св. мощами Священомуч. Йосафата.

По виході з церкви пошукайте нічлігу і пильуйте добре своїх річей. Стережіться злодіїв і непотрібних розмов з підозрілими і незнакомими людьми!

На Кальварії треба вміти захватись, треба вміти час відпусту як найкраще використати на як найбільший пожиток для душі.

В першій мірі треба отже постаратись о те, *щоб доступити тих всіх ласк Божих, по які ви тут як-раз прийшли.*

А прийшли ви тут *на відпуст*, т. є, щоб доступити відпусту, відпущення кар дочасних. Прийшли ви тут *очистити своє серце і душу з гріхів ваших*, т. є, доступити ласки прощення гріхів у св. Тайні покаяння.

Прийшли ви тут, *щоб у св. Причастю себе освятити*, стати живим храмом Бога живого.

Прийшли ви тут, *щоб тут доступити тих всіх благословенств*, які є привязані до сего місця святого і хрестної дороги.

Певно, Господь Бог, що проникає наскрізь серце й душу кожного чоловіка, не лишить без нагороди й тих всіх ваших трудів, які ви поносите в часі вашої дороги на Кальварію, до стіп Чудотворної Ікони Божої Матери; та всеж таки треба ще й тут з вашої сторони доложити всіх старань, щоб стати достойними учасниками тих всіх пребогатих ласк Божих.

Щоб отже доступити кальварійського відпусту, треба в собі розбудити наміренне, волю, що ви хочете сего відпусту доступити. *Відпуст*, пригадаю вам, є то поза св. Тайною Покаяння уділене від Церкви відпущенне тих дочасних кар, які ми по відпущенню провини гріхів тяжких і карі вічної малиби ще відпокутувати або тут на землі за життя, або по смерті в чистилищі. Знаємо, що кождий гріх тяжкий, який є великою провиною перед Господом Богом, потягає за собою кару вічну й кару дочасні, а також кождий гріх повсякденний, легкий, потягає за собою кару дочасні. В св. Тайні Покаяння прощає нам Г. Бог гріховну провину й кару вічну, але

не все відпускає нам дочасні кари. Подумаймо, кільки то ми гріхів тяжких і легких допустилися, кільки то отже й кар дочасних ми маємо й мусимо спукувати або тут за життя, або по смерті в чистилищі! Так наприклад Г. Бог дарував розкаявшомуся цареві Давидові провину його тяжкого гріха й кару вічну за нього, але заповів йому через пророка, що дочасна кара таки на нього спаде, що іменно згине йому його син; і так сталося! Так поступає Г. Бог і з нами.

Відпущення цих кар дочасних ми доступаємо або *добрими ділами задосить-учинними*, т. є *молитвою, постом і милостинями*, або *через осягненне відпустів*, які нам Церква уділяє зі спільної скарбниці заслуг Господа нашого Ісуса Христа, Преч. Діви Марії і Святих.

Спаситель своєю жертвою задосить-учинив Отцю небесному, Божій справедливості, *за наші гріхи*, бо для Себе Самого не потребував ніякого задосить-учинення. Та Христос Господь, яко найдостойніша Божа Особа міг одною слезю, одною каплею крові відкупити тисячі світів. Коли однак Ісус Христос

трудився ціле життя, терпів тяжкі муки й умер страшною смертю на хресті, то Його задоситьучинення є необмежене й понад усяку міру щедре. Сі отже безко-
нечні задоситьучинення Спасителя ста-
новлять властивий скарб церковний най-
щедріших заслуг Спасителя, з котрого
Церква черпає, як з невичерпаного же-
рела для своїх вірних дітей.

До тих заслуг Ісуса Христа причислю-
ються також задоситьучинення Преч.
Діви Марії. Мати Божа всенепорочна,
висша й чесніща від Херувимів а слав-
ніща без порівнання від Серафимів, свя-
тіща понад всіх Святих, не потребувала
нічого для Себе Самої задоситьучиню-
вати, а однак терпіла дуже багато; і ті
Єї терпіння в злуці з заслугами і силою
заслуг Єї Сина, Ісуса Христа, Спасителя
світа, є причиною, що св. Церква дає
Йї назву Співспасительки, та всі Єї за-
доситьучинення причислює до заслуг Спа-
сителя; з Сином своїм сострадала, з Ним
разом і задля Нього також Єї всі задо-
ситьучинення становлять невичерпане же-
рело духовного скарбу.

Нарешті до сего скарбу належать та-

кож задоситьучинення Мучеників, та всіх Святих, з котрих багато виконувало великі, навіть героїчні діла, які з певністю переходять міру задоситьучинення за їх власні недостатки й немочи. Тому то їх надвижка є також зложена до того спільного скарбу церковного. З тої то отже скарбниці духовної св. Церква, Христова Обручниця, має право й власть черпати й уділяти своїм вірним дітям відпусти, чи то відпущення дочасних кар, наколи вірні сповнять ті умовини, які в давнім випадку приписує св. Церква.

Першою й конечною умовою до доступлення відпусту є стан ласки освячаючої. Бо не може бути відпущена кара дочасна тим, котрі є винні вічної кари. Треба отже мати освячаючу ласку, а хто її стратив через тяжкий гріх, треба її поновно осягнути через св. Тайну Покаяня, т. є, треба добре й щиро висповідатися.

Приступаючи до св. сповіди, уважайте, дорогі братя й сестри, щоб не тиснутись, інших не відпихати, не перебігати, бо се не красно свідчилоб про ваш душевний стан. Виберіть собі о. спо-

відника, станьте по черзі і спокійно, пригтовляючись до св. сповіди, чекайте терпеливо аж на вас прийде черга сповідатись. Добре є відправити сповідь з цілого життя, або з певного довшого протягу часу¹⁾.

Відтак до св. Причастя приступати належить з як найбільшою набожністю. Сеж сам Господь загощує до убогої хатинки вашої душі. Прийміть-же Його гідно, достойно щоб і Він колись вас прийняв у Свої небесні двори. Памятайте на науку св. Ап. Павла, котрий так навчав: „Бо скільки разів їсте сей Хліб і пете Чашу, смерть Господню звіщаєте, аж Він прийде. Длятого, хто їстиме сей Хліб, або питиме Чашу Господню недостойно, буде винен Тіла й Крови Господньої. Бо хто їсть і пє недостойно, суд собі їсть і пє, не розріжнюючи Тіла Господнього“ (I. Кор. XI, 26—29).

Тому справді зі страхом Божим, т. є з повною любовію до Бога й ближніх, та з вірою святою приступайте до Господньої Гостини.

¹⁾ Сповідь відбувається коло бараку і старої церкви.

До уділювання св. Причастя є призначена шклянна капліця, тому лише там належить до св. Причастя збиратись в як найбільшому порядку¹⁾. Не перебігайтеся, не старайтеся о те, щоб як найскорше, але о те, щоб як найгідніше, найдостойніше причаститись. Можете причащатися і більше разів, коли сповідник на то позволить. Просіть о то при сповіди!

Дальше, старайтеся кожного дня конечно вислухати набожно одну цілу Службу Божу. Служби Божі відправляються при всіх престолах від години 5. рано до полудня.

Памятайте відбути хрестну дорогу коло церкви, яку провадить священник і вислухати уважно наук голошених коло кожної стації.

Хрестна дорога під проводом священника відбувався на святій горі:

На Празник Серця Христового в саму п'ятницю (10 п'ятниця). В часі серпневого відпусту дня 13 серпня по пол. о год. 1-ій.

В часі послідного відпусту (вересень)

¹⁾ Рано св. Причастіє все на дворі. Від полудня до вечера в мурованій церкві.

дня 12 вересня по співаній Службі Божій.

Хрестна дорога під проводом священика відбувається також в часі прочих, менших відпустів.

В часі духовних наук треба згромадитись як найблище проповідниці, уважно слухати Божого слова, не розходитись непотрібно на всі сторони, а головно вечером, коли по проповіді співається благальна пісня (суплікація), а торжественне богослуженє дня кінчиться благословенєм Найсвятійших Тайн.

Порядок богослужень на кождий слідуєчий день заповідаєся вечером на проповіді, а крім того буде написаний при вході до церкви.

Звичайний порядок богослуженя.

Рано:

О год. 5-ій Утренья.

Від 5-ої читані Служби Божі при всіх престолах і св. Причастє (на дворі).

Співані Служби Божі: Год. 6-а, 8-а, 10-а.

Проповідь по 10-ій годині.

По полудни:

Год. 3-а Молебен.

„ 4-а Парастас.

„ 5-а Акафіст.

„ 6-а Вечірня.

По Вечірні проповідь.

По проповіді: Акафіст і Суплікація на галерії.

Уважайте на ту важну хвилю, коли Їх Преосвященство, наш Високодостойний Архієрей будуть уділяти всьому народові Апостольського благословення (звичайно 14. серпня по Архієрейській Службі Божій).

Беріть участь з запаленими свічками у водосвятю, яке відбувається дуже торжественно дня 14. серпня і 13. вересня.

Жертви на Служби Божі і прочі бобослуження, також жертви на церков і каплиці складайте при столиках коло мурованої церкви, або в канцелярії Уряду парохіяльного, куди належить звертатися найліпше через своїх провідників також у всіх важніших потребах і справах, як спеціальних Служб Божих, фондаций капличок і жертв на церков, згуб і т. д.

Притім запримічається, що Пацлавська

Кальварія є дочерною церквою парохії Військо. І хочай парох як в часі відпустів так і в часі інших богослужень в році перебуває на Кальварії, однак стало мешкає при матерній церкві в Війську¹⁾). Тому всі письма, поручення, жертви на Служби Божі і жертви на церков на Кальварії, належить посилати через цілий рік на слідуочу адресу:

Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Війську, почта Добромиль.

В вільних хвилях розгляньтесь по цілій Кальварії, огляньте все, що красне, корисне й розумне.

Купувати належить лише добрі й пожиточні книжки, які продають свої люде, а не всякі сонники, якісь ніби „листи божі“, чи якісь другі маловартні письма.

На памятку з Кальварії купіть чи для себе, чи для родини, чи для своєї власної церкви щось пожиточного.

Благословенне образців, молитвенників, хрестиків, зіля і інших річей відбувається що дня при вході до мурованої церкви.

¹⁾ Пишуть також Гійсько по лат. Hujsko.

Нехайже Господь Бог поблагословить і винагородить ваші труди й ваші добрі наміреня, щасливо й пожиточно сей відпуст відбути, в здоровлю і ласці Божій домів повернути з благословенством від Чудотворної Ікони Божої Матери.

ДОДАТОК.

Рік-річно спішать побожні маси, навіть з дуже далеких сторін на св. кальварійську гору, щоби помолитися перед Чудотворною Іконою Матери Божої. З якою вірую цілують паломники святу землю і зі слезами в очах вступають до церкви, щоби упасти в покірній молитві перед Чудотворним Образом. Так! Ся Чудотворна Ікона — се той могучий магнет, який тягне стихійно на св. місце тисячі душ в часах, коли людська злість стараєся відвернути людей від Бога і Церкви. То велике множество паломників — се голосне свідоцтво святости сего місця, а потверджують се многі-многі чуда за молитвами Преч. Диви Марії. (Вони будуть зібрані і оголошені пізнійше). Ту наводимо на разі одно чудо. В 1925 р. надійшло до місцевого пароха слідуєще письмо:

„Всечеснійший Отче! Як зачуваю і до Вас дійшла вістка, що мій муж тяжко

хорий, а навіть, як вже була поголошка, що і помер.

Хорий був тяжко і після оречення лікарів був засуджений умерти до 48 годин. Запалення легких, олегочної, параліж кишок (36 год. кишки були без руху) і зажаженне крови.

Велика була наша розпука, як лікарі по нараді нам сказали, що ратунку вже нема. Один з лікарів, бачучи наше горе, сказав: „чудо може уратувати, а чуда діються“.

В страшнім горю удалися ми з молитвою до Матери Божої на Пацлавській Кальварії і обіцяли піти всі і помолитися перед Чудотворною Її Іконою. І Матір Божа вислухала нас і сталося чудо. Параліж уступив і зажаженне крови, а лікар, як приїхав, сказав, що сталося чудо. Се потвердить о. декан Гірняк, о. Клос, бо були присутні, як муж конаючий вернув до життя. Я попрошу о. Гірняка се списати, а отець будуть ласкаві оголосити, щоби тисячі народа чуло, що Матір Божа Кальварійська уратувала мужа від смерти“.

Двірці, дня 3. січня 1925 р.

Марія Гоцка.

Наводимо се чудо, щоби заґріти побожних паломників до почитаня Чудотворної Ікони Матери Божої в церкві на Пацлавській Кальварії і щирих молитов перед Нею в смутках і терпінях.

VI.
ПІСНІ

До Найсв. Тайни Євхаристії

Витай між нами

Витай між нами, Христе, витай!
Щастє єдине в сей час гостини,
В невиннім серци, серци дитини:
Ти наше сонце, життє і рай,
Витай між нами, Христе, витай!

Витай між нами, Христе, витай!
Нехай радіє душа Тобою
І наповняєсь чаром, красою
Ти наше сонце, життє і рай;
Витай між нами, Христе, витай!

Витай між нами, Христе, витай
 Най отся хвиля раєм нам стане,
 Най в марну душу радість загляне;
 Ти наше сонце, життє і рай:
 Витай між нами, Христе, витай!

Витай між нами, Христе, витай!
 У святих Тайнах Ти Найсвятійше,
 Людському серцю Ти найлюбійше;
 Серце Христове життє і рай:
 Витай між нами, Христе, витай!

Пливи світами

Пливи світами, пісне любови,
 Най звук твій громом сотень гуде,
 2. На нас спливає щастє чудове
 Сам Христос Господь у славі йде.

В малій хатині, в малім кивоті,
 Гостить Безмежне щастє, любов,
 2. Сам Христос Господь, що на Голгофті
 За гріхи світа дав в жертві кров.

О Пресвятая Тайно любови!
 Перед Тобою мудрість німа:
 2. В час святой жертви Тіла і Крови
 Най за нас мовить віра тверда.

Най за нас мовить і серце чисте,
 Каюння сльози в наших очах:
 2. Витай між нами, Спасе наш Христе,
 Всесильний Боже, чудний в ділах!

До Пресвятого Серця Ісусового

Благослови всім

Багослови всім, Ісусе милий,
 Що Твому Серцю честь складають,
 Най скарб сей світлий всі в кожній хвили
 Тепер і в віки посідають.
 Ісусе наш, о Боже славимий
 Благослови: Ти скарб наш єдиний.

Як-жеж Ти славний Боже, в Сіоні,
 Не скаже того слабий язик —
 Як Ти величний в небі на троні,
 В билінках земних як-же велик.
 Всіх Ти Господь, — всім ласки зсилаєш;
 Благослови: Сердечно благаєм.

За Твої ласки Тя величаєм,
 Які нам Серце Твоє дало,
 За те дар в душі Ти поручаєм,
 Щоб всіх нас Серце се згадало.

Згадай на нас, о Серце святійше,
Благослови: Тя молим щирійше.

О Найсвятійше Серце Христове,
Ціле Ти небо все співає,
Тя славить і Матер чистой любови
І мір Тобі весь честь складає.
Славу і честь днесь всі складаєм;
Благослови: Сердечно благаєм.

Не забудь нас, Ісусе наш Боже;
Прости нам грішним всі провини,
А Твоє Серце най нас споможе,
Най ласк зсилає скарб єдиний.
Тебе молим: Тя щиро благаєм,
Благослови: Ісусе, взиваєм;

О Пресвята Діво Маріє,
Моли за нами Сина Свого,
Ти Ёму Матір, чудна леліє,
Тобі все вчинить Серце Ёго.
Молись за нас, Ми Тя взиваєм:
Подай руку, подай всі благаєм.

Назарета любий цвіте

Назарета любий цвіте,
Ти красов небес сіяєш,
Як могучий Ти в сім світі,
Де вид хліба приймаєш.

О Всещедрий Спасе милий!
 Чом ту з нами позіставєсь?
 Чому любов в кожній хвилі
 І на віки жертвувавєсь?

Ах то Серце найсвятійше
 До любви сей Тя склонило;
 Оно для нас найщирійше
 Нас Оно так полюбило.

Щож за так любов велику
 Твому Серцю принесемо?
 Щож за дари, о Владико,
 Ми негідні зготуємо?

Будем всі Тя величати,
 В Тройці Бога єдиного:
 Твому Серцю честь складати,
 І славити Спаса свого.

Вставсь за нами, Ти Пречиста!
 Ти бо Сина убогаєш;
 Ти в любови щира, чиста:
 Нам всі ласки вєднаєш.

Не опускай нас

Не опускай нас, не опускай нас,
 Боже, Боже не опускай нас;

Ти сказав се перед віками;
Не лишу вас сиротами,
Твоє Серце знає в небі о нашій
|кождій потребі.

Де потіхи нам шукати,
Щоби серцю полекшати? —
В Твоїм Серцю, добрий Пане,
Там потіхи для всіх стане.
Не опускай нас...

З Серця Твого святої рани
Всі богацтва, вічний Пане;
В Нім потіха, осолода,
Там приют нам, нагорода.
Не опускай нас...

Вірно будем Ти служити,
Хрест і терне все любити,
Плакать будем над гріхами,
Жалю гіркими слезами.
Не опускай нас...

Потягни нас за собою,
Твоєю ласкою святою,
Пригорни до Серця Свого,
Научи життя чесного.
Не опускай нас...

Остань ту, Сладчайший, з нами,
 Просвіти серця лучами,
 Сонцем світи нам опіки
 Ту на землі і на віки.
 Не опускай нас...

Три пісні до Кальварійської Божої Матінки

Слова: о. М. Дороцького
 (Співається також так як: „В сильній надії“)

1. Всі йдем до Тебе

Поволи, поважно

Всі йдем до Те-бе, Бо-жа-я Ма-ти,

Чи мо-ло-ді-ї, чи то ста-рі

В Те-бе ра-тун-ку для душ бла-га-ти

На Каль-ва-рій-ській свя-тій го-рі.

Всі йдем до Тебе, Божая Мати,
 Чи молодії, чи то старі:
 В тебе ратунку для душ благи,
 На Кальварійській святій горі. 2 р.

Ми зневажали всі Твого Сина,
 Чи молодії, чи то старі:
 Встався за нами, Мати Єдина,
 На Кальварійській святій горі. 2 р.

В бідах живемо, в нещасній долі,
 Чи молодії, чи то старі:
 Подай нам ліки на наші болі,
 На Кальварійській святій горі. 2 р.

Влий осолоду в наші груди.
 І в молодії і у старі:
 Най спокутуєм всі наші блуди.
 На Кальварійській святій горі. 2 р.

Най віджиємо всі в благодати.
 І молодії і всі старі:
 Благословиж нам, Всещедра Мати,
 На Кальварійській святій горі. 2 р.

В тяжкій неволі плачем, ридаєм,
 І молодії і всі старі:
 В Тебе о Мати, волі благаєм,
 На Кальварійській святій горі. 2 р.

Не дай пропасти, сердечно просим,
 І молодії і всі старі:
 За весь наш нарід мольби заносим,
 На Кальварійській святій горі. 2 р.

2. Найсвятіша, найпевніша

(Співати як: „Пренебесна, пречудесна“)

- Найсвятійша, найпевніша
 Наша Надіє!
2. Ми до Тебе прибігаєм,
 В Тебе помочи благаєм,
 Кальварійська Маріє!
- У скорботах і в хоробах
 Наша Надіє!
2. Ти нам сльози отираєш,
 І недуги ісцїляєш,
 Кальварійська Маріє!
- У голоді і холоді
 Наша Надіє!
2. Ти голодних насичаєш,
 Серця зимні ogrіваєш,
 Кальварійська Маріє!
- В молодости і в старости
 Наша Надіє!

2. Молодих ратуй від злого,
А старим дай ласки много
Кальварійська Маріє!

В час невірства й недовірства
Наша Надіє!

2. Збережи нам в серці віру,
І любов поспільну, щиру,
Кальварійська Маріє!

У неволі, у неволі
Наша Надіє!

2. Дай здобути кращу долю,
Україні щастя-волю,
Кальварійська Маріє!

Для всіх грішних, безпотішних
Певна Надіє!

2. До покути нас взиваєш,
Рай і небо відчиняєш,
Кальварійська Маріє!

Найсвятіша, найпевніша
Наша Надіє!

2. Не лиши нас сиротами,
А вставляйся все за нами,
Кальварійська Маріє!

3. Вже кличе Мати

(Співати як: „Пресвята Діво, світла Зорице“)

Вже кличе Мати, всі свої діти,
На Кальварійську гору говіти.

2. Тож на Кальварію, о Божа Мати,
Ми прибігаєм, душу спасати.

Тут не скликає нас голос дзвона,
А чудотворна Неньки Ікона,
2. Тож на Кальварію... ітд.

Образ той славний є чудесами,
Всіх наділяє неба дарами.

2. Тож на Кальварію... ітд.

Чию грудь камінь гнете гріховний,
Звідси відходить Божих ласк повний.
2. Тож на Кальварію... ітд.

Кого недоля тяжкая тисне,
Тому тут промінь щастя заблісне.

2. Тож на Кальварію... ітд.

Чи хто недужий просить в покорі,
Ласку здоровля приймає вскорі,
2. Тож на Кальварію... ітд.

А де родину сварня зідає,
Там Божа Мати згоду зсилає.

2. Тож на Кальварію... ітд.

Бідна сирітка і без надії,
Знайде тут щире Серце в Марії.
2. Тож на Кальварію... ітд.

Тут і вдовиця знайде потіху,
В Божої Неньки щирю опіку.
2. Тож на Кальварію... ітд.

— Не плачтеж, люде — мовить Син
[Божий, —
Тут Моя Мати всім вам поможе. —
2. Тож на Кальварію... ітд.

Вся Україна в гіркій неволі,
Молить, благає кращої долі.
2. Тож на Кальварію о Божа Мати
Ми прибігаєм волі благи.

Пісні до Преч. Діви Марії

Пречиста Діво Мати

Пречистая Діво Мати, руського краю,
З Ангелами і Святими Тя величаю.
2. Ти грішників з тяжкої муки
Через Твої спасаєш руки,
Не дай пропасти,

Тобі всі Святії служать, Родице Бога,
І ми Тя грішнії славим всі яко мога.

2. Цілим серцем нехай мило,
Тобі служать душа і тіло.
Мати чистая!

Хтож не знає ласки Твоєї, Ти всіх спасаєш,
В Підкамени всім потрібні ласки зсилаєш.

2. Темних, хорих і уломних,
Очищаєш там притомних,
Прошуж і мене.

Май в бачности і милости вірного слугу,
Не давай мні упадати в велику тугу;
2. Скажи тепер аби знати,
Що з грішником будеш ділати,
Пані ласкава!

Прибігаючих до Тебе в всякій потребі,
Ти утврдиш нас всіх вірних, поставиш

2. Не опускай же нас на віки [в небі,
З Твоєї пресвятої опіки
Мене грішного.

З Сином Своїм возлюбленим, буди ласкава,
Которому з Отцем і Сином буди честь

2. Во вік віків не перестане, [і слава,
Доки сего світа стане,
Від всіх слуг Твоїх,

О Всепітая Мати

О Всепітая Мати, о Всепітая Мати, (2)
 Мати, Мати благодати,
 О Мати, Мати благодати ісполнена.

2. Ісполнена благодати
 Пречистая Діво Мати,
 Помилуй нас.

Під Твою милость прибігаєм, (2)
 Під Твої святі омофори,
 Ми грішні со лики і двори прибігаєм;

2. Прибігаєм к Тебі, Мати,
 Сподоби нас благодати
 Сина Свого.

Милосердія двері

Отвори нам, Благословенная,

Отвори нам, Діво чистая — христіянам,

2. Ми грішніі Тебе просим,
 Руки наші превозносим,
 Помилуй нас.

Чудесна в державній короні

Чудесна в сій святій іконі

Во церкві Пречиста Лелія,

Во олтарі чудесна Марія поставлена

2. Поставлена, прославлена,
 Помилуй мя осужденна,
 Во віки віков,

Вихваляйте доли, горі

Вихваляйте доли, гори,
Луги, цвіти, ліси, бори,

2. Найкраснішу над всі діви,
Чудо дивне Божой сили.

Милим шумом, нуж потічки,
Тай піснями, любі птички,

2. Честь віддайте днесь Царици,
Непорочної Вседивици.

Всі скажіть Ёй: о Маріє,
О Пречудна Ти Леліє!

2. Най же буде честь і слава
Творцю Твому, о Ласкава!

Ти в любові нам сонце ясне.

Нею повне серце красне:

2. Ти нам місяць і зірниця,
Бо вся чиста Ти Дівиця!

Ти як рожа цвітка біла,

Що цвіт вонев наповнила,

2. Без покора Ти зачата,
А по смерти в небо взята!

Що Ти Богу так милою,

Се покора причиною;

2. Ся покора учинила,
Що Ти Бога породила.

О Пречудна Діво, Мати,
 Не давай нам загибати,
 2. Для любови Сина Свого,
 Хорони нас відо злого.

Дай нам в ласці Божій жити,
 Свято нашу жизнь скінчити,
 2. В небі Бога вихваляти,
 Вдячну піснь Ти заспівати.

Просимо Тя Діво

Просимо Тя Діво, шлем до Тебе глас,
 Сиротам Ти Мати, не лишай же нас,
 Помози нам, помози нам, просим з сле-
 [зами,

О Маріє, о Маріє, змилуйсь над нами,
 Мати Божа, Зоре ясна, Діво пресвята!
 Покажи нам, що Ти наша
 Мати всеблага.

Глянь на нас ласкаво оком пресвятим,
 І зішли нам поміч — людям немічним:
 Помози нам і т. д.

О Маріє Діво, помяни всіх нас,
 І в своїх молитвах не забудь о нас:
 Помози нам і т. д.

О приймиж, Царице, наші ті мольби,
 Най для них простить нам, Твій Син
 Поможі нам і т. д. [всі гріхи:

О Мати Божа

О Мати Божа, до Серця Твого,
 Мечами болю прободеного,

2. Кличемо бідні з стоном слезами:
 Потіхо грішних, молись за нами!

Ми Твої діти, Тебе благаєм,
 В потребі нужді кличем, взиваєм:

2. Ратуй нас Серця Твого ласками,
 Потіхо грішних, молись за нами!

Лікарко хорих, в нашій недоли
 Благаєм з стоном помочи Твоєю,

2. Бо ми покриті гріхів ранами:
 Потіхо грішних молись за нами.

Мати Ісуса, Пані ласкава,
 Щоби прощена була нам кара,

2. Кличем, Маріє, всі зі слезами:
 Потіхо грішних молись за нами!

О Мати наша, Мати потіхи,

О не лишай нас Своєю опіки,

2. Ми такі бідні, сли Ти не з нами,
 Потіхо грішних молись за нами!

Пресвятая Діво

Пресвята Діво, світла Зорице,
 Ми Тебе славим, наша Царице.
 Ми тя звиваєм і руки вносим,
 Спасай нас, спасай, усердно просим.

Молись за нами, о наша Мати,
 Не дай нам довше в гріхах зістати,
 Ми Тя звиваєм . . .

Ми лиш на тіло наше взирали
 На нашу душу не памятали.
 Ми Тя звиваєм . . .

Ми в гріхах світа утіху мали,
 О страшнім суді не памятали.
 Ми Тя звиваєм . . .

Щож тогди будем грішні робити,
 Як Син Твій прийде всіх нас судити.
 Ми Тя звиваєм . . .

Він нас питати о тее стане,
 Чи ми так жили як христіяне.
 Ми Тя звиваєм . . .

Він нас питає, що ми зділали,
 Для неба, Бога і Ёго слави.
 Ми Тя звиваєм . . .

Додай нам сили з гріхів повстати,
Від Сина Твого милість дістати.
Ми Тя звиваєм . . .

Перед Тобою ми прирікаєм,
Що від тепер ся ми вже покаєм.
Ми Тя звиваєм . . .

Старатись будем побожно жити,
Бога хвалити а не грішити.
Ми Тя звиваєм . . .

Допоможи нам, Пречиста Мати,
Що прирікли ми, всегда сповняти.
Ми Тя звиваєм . . .

Коли втомлений

Коли втомлений життя борбою,
Безсильний стану вже загинати,
2. Кріпи, ратуї мя, не дай пропасти
О Божа Мати!

Коли в безмежній тузі марнію,
Вмісто в простор неба ся рвати,
2. О піддвигни мя, дай душі силу,
Божая Мати!

А колиб в страшній покус годині
На бездорожа схотів звертатись,

2. Згадай ми муки Твого Сина,
О Божа Мати!

В долі й недолі, щастю чи горю
Не перестану Тебе благодати,

2. З своєї опіки не опускай мя,
О моя Мати!

О Маріє, Мати Божа зглянься Ти над нами

О Маріє, Мати Божа, зглянься Ти над нами
Ми до Тебе прибігаєм з сльозами, моль-
[бами.

2. Ми до Тебе прибігаєм і серця при-
[носим,
А у Тебе заступництва молимо і про-
[сим.

Заступайся в Сина свого за нами-синами:
Свої мольби принеси Му з нашими сльо-
[зами.

2. Умоли нам гріхів прощі, Мати наша
[Ненько:
Щоб ми були серцем чисті, як роса
[чистенькі.

Щоб ми були серцем чисті, добре все
[творили:

Йшли слідами Сина Твого, по божому
 [жили.
 2. Щоб ми жили як Бог хоче, в щастю
 [чи з недоли:
 Но все вірні, все згідливі з судом Бо-
 [жой волі.

Все згідливі, все в надії на ту нагороду,
 Що хрестом зєднав Спаситель для люд-
 [ського роду.
 2. О Маріє, Мати Божа, встався Ти за
 [нами:
 Ти нам в віки будеш Мати, ми Тобі
 [— синами.

Пренебесна, пречудесна

Пренебесна, пречудесна, Діво Маріє,
 2. Ти нам Мати всім єдина, Наймилійша
 Мати Божа, Маріє! [в Твого Сина,
 Найчеснійша, найславнійша, Діво Маріє!
 2. Херувими, Серафими величають Тя,
 Мати Божа, Маріє! [з Святими,
 Зоре ясна й прекрасна, Діво Маріє!
 2. Ти надія наша в небі і заступниця
 Мати Божа, Маріє! [в потребі,

О всеїта славо світа, Діво Маріє!

2. Пісню Ти заносим шири і молитву на
Мати Божа, Маріє! [офіру,

Благодатна і приятна, Діво Маріє!

2. Всі до Тебе прибігаєм і в покорі Тя
Мати Божа, Маріє! [благаєм,

Ти опіка чоловіка, Діво Маріє!

2. На життя бурливім морю, помагай нам
Мати Божа, Маріє! [в нужді, горю,

Ти дорога всім до Бога, Мати Маріє!

2. Від гріхів все хорони нас і до неба
Мати Божа, Маріє! [заведи нас,

**Пісня в часі великого Кальварійського водо-
свяття, як памятка хрещення Руси-України**

(Співати як: „Ісус днесь от гроба встает“)

Слова: о. Дороцького

Радість днесь в небесах велика,

Чути спів ангельського лика:

Бо днесь наш нарід пізнає Бога,

Отвираєсь йому нова дорога.

2. Днесь народ весь наш з князем хрещаєсь,

Христовим Духом обновляєсь —

Тож велика радість всім нам являєсь!

Великий наш Володиміре,
 Молися, щоб святої віри
 Ми держались все й право вірили,
 Істинного Бога право хвалили.

2. Щоб в однім стаді ми проживали,
 Весь закон Божий все виповняли,
 І собі небесне щастя придбали.

Наш прапор

Прапором нашим Хрест Христовий,
 Знак болю, горя, знак любови —

До наших сердець він пристав.

Підемо з Ним у бій побідний
 Між нарід наш бездольний, бідний,

За перемогу Божих правд!

Хрест, наша сила в днях недолі
 Надія певна у неволі!

Підемо сміливо за ним!

І всіх потягнем за собою,

І враз покличемо до бою

Із правди ворога грізним.

Гей народе, бідою бтийий,

Тяжкими ранами покритий,

Згуртуйся під прапор Христа!

За щастя-долю України,

За єдність Божої Родини,

За Божу власть Царя-Христа!

Прапором нашим

Слова: о. Мих Дороцького
Гарм.: о. Іван Дуцько

Велично

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is a treble clef with a common time signature (C). It contains a melody of eighth and quarter notes. The middle staff is also a treble clef with a common time signature, containing a melody of quarter and eighth notes. The bottom staff is a bass clef with a common time signature, containing a bass line of quarter and eighth notes. The lyrics 'Пра-по-ром на-шим Хрест Хри-сто-вий' are written below the middle staff.

Пра-по-ром на-шим Хрест Хри-сто-вий

The second system of the musical score consists of three staves. The top staff is a treble clef with a common time signature (C). It contains a melody of eighth and quarter notes. The middle staff is also a treble clef with a common time signature, containing a melody of quarter and eighth notes. The bottom staff is a bass clef with a common time signature, containing a bass line of quarter and eighth notes. The lyrics 'хрест бо-лю го-ря і-лю-бо-ви.' are written below the middle staff.

хрест бо-лю го-ря і-лю-бо-ви.

до на - ших він сер - дець при - пав

Пій - де - мо з ним у бій по - бід-дний

і в при-крий час і не - по - гід-дний

за пе - ре - мо - гу Бо - жих прав.

за пе - ре - мо - гу Бо - жих прав.

Прапором нашим Хрест Христовий,
 Знак болю, горя і любви,
 До наших Він сердець пристав!
 Пійдемо з Ним у бій побідний
 І в прикрий час і непогідний,
 За перемогу Божих прав!

Між нарід безталанний бідний,
 З давен невольний, несвобідний,
 Підемо з цим знаком ясим!
 І всіх потягнем за собою,
 І враз покличемо до бою
 Із правди ворогом грізним!

Гей, народе, бідою битий,
 Тяжкими ранами покритий,

Згуртуйся під прапор хреста!
 Стань враз за щастє України,
 Й за єдність Божої Родини,
 За Божу власть Царя-Христа!

Слава Йосафатови

Світоче Церкви, святий Йосафате,
 Вибранче Божий, дорогий наш брате,
 Глянь на нас ласкаво, щоб серцем й ділами,
 Тебе полюбили, молися за нами.

Яко добрий пастир, дав за стадо душу,
 „При скалі Петровій, всіх зеднати мушу,“
 А страждання, муки, смерть від врагів люта,
 Незломила волі — Христом не забута.

Не забута в світі, Кров Твоя — народу
 Що тяжкий хрест носить за віри свободу
 Голгофти страждання бють його віками,
 Святий Йосафате, молися за нами.

За жертву кєрваву, небо вінець дало,
 Щоб зерно щось сїяв з дня на день
[кріпшало,
 Щоб раз вже Вкраїна із всіма сімями,
 При скалі Петровій зєдналася. Амінь.

Пісня при виставленню Найсв. Тайн

О спасительная Жертва

Свящ.: О спасительная Жертва!

Люди: Небесную дверь отверзающая;
брань востает вражія, подаждь
кріпость і помощ.

Свящ.: Єдиному в Тройці Господеви.

Люди: Да будет вічная слава, іже живот
вічний даруєт нам во царствіи
своєм, амінь.

Пісня благальна

Святий Боже

Святий Боже, святий кріпкий, святий
безсмертний помилуй нас.

От повітря, глада огня і войны, ізбави
нас Господи.

От нагля і несподівання смерти, сохрани
нас Господи.

Ми грішніи Тебе Бога просим, помилуй
нас Господи.

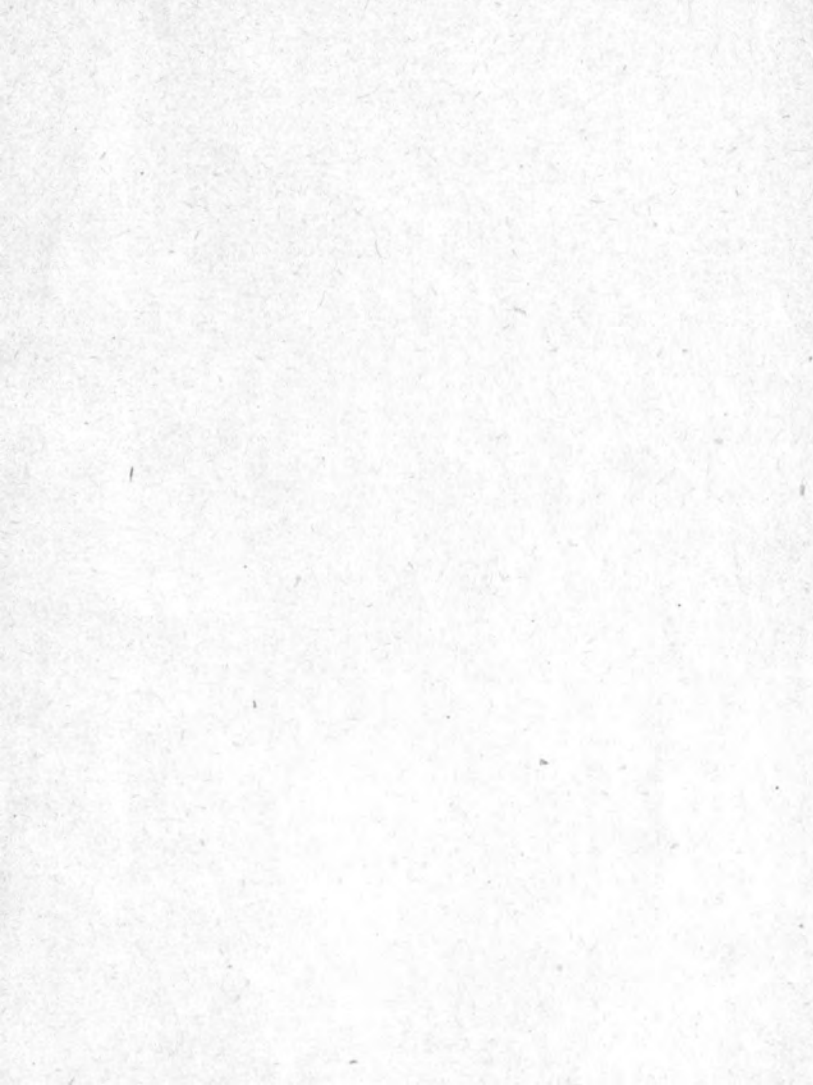
О Ісусе, о Ісусе, о Ісусе Сине Бога живаго
умилосердися над нами.

- О Маріє, о Маріє, о Маріє Діво і Мати Божая причинися за нами.
- О святий Йосифе покровителю святія католицкія Церкви, моли Бога о нас грішних.
- О святий священномучениче Христов Йосафате, моли Бога о нас грішних.
- Свящ.: Спаси люди твоя Господи. 2.
- Люди: Спаси люди твоя Господи. 2.
- Свящ.: Спаси люди твоя Господи і благослови достояніє твоє.
- Люди: І ісправи я і вознеси я во віки. Во вся дни благословим тебе і восхвалим імя твоє во вік і во вік віка. Сподоби Господи в день (або в вечер) сей без гріха сохранилися нам. Умилосердися над нами Господи, умилосердися над нами. Да будет милосердіє твоє Господи над нами, якоже уповахом на тя. На тя Господи уповахом, да не постидимся во віки, амінь.
-

ЗМІСТ:

	Стор.
Передне слово	5
Передне слово до другого видання	6
I. На Кальварію	7
II. Коротка історія Пацлавської Кальварії	18
III. Хрестна дорога	47
IV. Практичні поради	96
V. Додаток:	108
VI. Пісні	
Витай між нами	111
Пливи світами	112
Благослови всім	113
Назарета любий цвіте	114
Не опускай нас	115
Всі йдем до Тебе	117
Найсвятіша, найпевніша	119
Вже кличе Мати	121
Пречиста Діво Мати	122
О всепіта Мати	124
Вихваляйте доли, гори	125
Просимо Тя Діво	126
О Мати Божа	127
Пресвята Діво	128
Коли втомлений	129
О Маріє, Мати Божа, зглянься Ти над нами	130
Пренебесна, пречудесна	131
Пісня в часі великого Кальварійського во- досвяття, як памятка хрещ. Руси-України	132
Наш прапор	133
Прапором нашим	134
Слава Йосафатови	138
О спасительная Жертва	139

opr. 30,-
150,-

8

